

PUHEVAMMAISUUS

Puhevammainen henkilö on kuuleva henkilö, joka ei pysty kommunikoimaan ja viestimään puheen avulla. Hänen kykynsä tuottaa puhetta voi olla eri syistä puutteellista, tai puhumisen kyky voi puuttua kokonaan. Hänellä voi olla vaikeuksia lukea tai kirjoittaa. Osalla puhevammaisista henkilöistä voi olla myös vaikeuksia puhutun kielen ymmärtämisessä ja toiminnanohjauksessa. Arvioidaan, että Suomessa on 120 000 eri tavoin puhevammaista henkilöä. He ovat kaikenikäisiä, lapsia, nuoria, aikuisia ja vanhuksia.

Puhevammaisuus voi johtua vammasta tai oireyhtymästä, joka henkilöllä on ollut jo syntyessään. Tällaisia ovat esimerkiksi CP-oireyhtymä, erilaiset kehitysvammat ja erilaiset neurologiset sairaudet ja häiriöt, kuten lasten kehitykselliset kielihäiriöt. Autismin kirjon henkilöistä osalla on haasteita kommunikoinnissa.

Puhevammaisuus voi johtua myös vammautumisesta tai etenevästä neurologisesta sairaudesta. Kommunikaatiovaikeuksia voivat aiheuttaa aivoverenvuoto, aivoinfarkti ja aivovammat. Suomessa noin 24 000 ihmistä saa vuosittain aivoverenvuodon tai aivoinfarktiin, ja heistä arviolta noin 4 000 ihmiselle jää pitkäaikaisoireeksi jonkinasteinen afasia, puheentuoton tai ymmärtämisen vaikeus. Eteneviä neurologisia sairauksia, jotka edetessään aiheuttavat kommunikointikyvyn menetystä ovat muun muassa MS- ja ALS-tauti, Parkinsonin tauti ja muistisairaudet.

Puhevammaisista henkilöistä suuri osa käyttää kommunikaatiossaan puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä (AAC-menetelmiä). Oikeus Kelan vammaisten tulkkauspalvelun käyttöön on myönnetty vuoden 2026 alussa 2062 puhevammaiselle henkilölle, joista 540 on ottanut palvelun käyttöön.

Tämä tietosivu on osa Suomen Puhevammaisten Tulkit ry:n puhetulkkauksen ja kommunikaatio-ohjauksen tietosivustoa.

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO, muokattu versio

Suomen Puhevammaisten Tulkit ry 2026.
[Tietoa puhevammaisuudesta.](#)
Verkkosivusto.

Lähteet ja lisätietoa:
Aivovammaliitto 2026. [Tietoa aivoverenkiertohäiriöistä.](#) Verkkosivu.
Atula, Sari 2026. [Afasia \(aivoperäinen puhehäiriö\).](#) Duodecim Terveyskirjasto. Verkkootikkeli.
Atula, Sari 2026. [Aivohalvaus \(aivoinfarkti ja aivoverenvuoto\).](#) Duodecim Terveyskirjasto. Verkkootikkeli.
Kehitysvammaliitto 2026. [Puhevammaisuuden kirjo.](#) Verkkosivu.
Kehitysvammaliitto 2026. [Puhevammaisuus.](#) Verkkosivu.
Kansaneläkelaitos 2025. [Tilastotietokanta Kelasto - Vammaisten tulkkauspalvelut.](#) Verkkotietokanta.
Papunet 2026. [Kommunikointi voi vaikeutua eri syistä.](#) Verkkosivu.
Puhevammaisten vertaistukiyhdistys ry (Puhva) 2026. [Puhevammaisten vertaistukiyhdistys ry.](#) Verkkosivu.
Lähteisiin on viitattu 14.3.2026.

KUKA TOIMII PUHETULKKINA?

Tulkki on koulutettu erityisosaaja, puhevammaisten tulkki eli puhetulkki. Tulkki on perehtynyt kyseisen asiakkaan kommunikointitapoihin.

Puhetulkkien koulutusväylät:

- Erityisammattitutkinto (EAT) 2001 →
 - vaatimuksena vähintään kolmen vuoden työkokemus puhevammaisista asiakkaista
- Tulkki (AMK)
 - Diakonia-ammattikorkeakoulu 2011 →
 - Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017 →
- Tulkki (YAMK) Diak, Humak 2016 →
- Tulkki on vaitiolovelvollinen ja toimii **ammattieettisten sääntöjen** mukaan.

Kuvat: Papunet.net: KUVAKO

Milloin puhetulkkeja alettiin kouluttaa?

1993 alkoivat ensimmäiset AAC-työntekijöiden oppisopimuskoulutukset viidessä ammatillisessa oppilaitoksessa.

Mihin lakeihin puhevammaisten tulkkauksen perustuu?

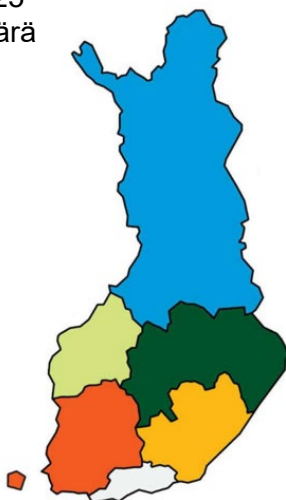
- 1987/1988 vammaispalvelulaki: 1994 lisättiin lakiin puhevammaisille henkilöille oikeus tulkkipalveluun
- 1999 Suomen perustuslaki, §17
- 2010 tulkkaukspalvelulaki

Puhevammaisten tulkit

Kelan vammaisten tulkkaukspalvelussa

Vammaisten tulkkaukspalvelussa 12/2025 käytävissä olleiden puhetulkkien määrä ja välitysalueet.

Tulkin asiakasryhmät		
Puhevammaisen		
Aika	Hankinta-alue	Tulkkien lkm
2025-12	Yhteensä	259
	Pohjoinen	22
	Pohjanmaa	15
	Keskinen	45
	Läntinen	93
	Itäinen	25
	Uusimaa	63

Suomen

Puhevammaisten Tulkit ry

- ammatillinen yhdistys
- perustettu 2006
- 215 varsinaista jäsentä, 62 opiskelijajäsentä (2/2026)

www.puhevammaistentulkit.fi

@puhevammaistentulkit

Suomen
Puhevammaisten Tulkit ry

Lähde: Kelasto 7.2.2026

https://raportit.kela.fi/ibi_apps/WFServlet?IBIF_ex=NIT241CL

Välitysalueiden kartta:

Kela 2026. [Opas vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelun käyttöön.](#)

Sivu 35. Lähteeseen viitattu 7.2.2026.

MITEN PUHEVAMMAISIA HENKILÖITÄ TULKATAAN?

Osa puhevammaisista henkilöistä tarvitsee tulkkausta ja kommunikoinnin tukea vain viestiessään muille. Heidän puheensa saattaa olla epäselvää tai heillä saattaa olla käytössä jokin kommunikoinnin apuväline tai tukiviittomat.

Tässä esitellään yleisimpiä tulkkaustekniikoita puhevammaisten henkilöiden tulkkauksessa.

Jos asiakkaalla on **epäselvä puhe**:
tulkki toistaa ja selventää asiakkaan puheen.

Yksittäiset kuvat, piirroksset, Bliss-merkit:
Tulkki muotoilee kuvan perusteella lauseen ja sanoo sen ääneen.

Kommunikointikansio:
Sana- tai lausetasoinen käyttö, tulkki täydentää osoitetut kuvat lauseeksi ja sanoo sen ääneen. Tarvittaessa tulkki avustaa oikean kategorian (aihealueen) löytämisessä ja tukee kansiota.

Puhelaite:
Sana- tai lausetasoinen käyttö, tarvittaessa tulkki täydentää lauseeksi. Tulkki voi myös avustaa oikean kategorian (aihealueen) löytämisessä, laitteen pitämisessä, laitteen lataustasosta huolehtimisessa ja siirtymissä laitteen kantamisessa.

Jos asiakas **viitto**:
tulkki tulkkaa puheelle (sanoo ääneen) asiakkaan viittoman viestin.

Aakkostaulu, katsekehikko:
tulkki tulkkaa puheelle sen, mitä asiakas merkitsee katseellaan.

Eleet, osoitukset, katse, olemuskieli:
tulkki tulkkaa sanoiksi ja puheelle.

Tulkki **varmistaa asiakkaalta** ymmärtäneensä/ tulkanneensa oikein.

Tulkki tulkkaa **MINÄ-muodossa**, sillä hän on asiakkaansa ääni.

TULKKI VARAA ASIAKKAALLE PUHEAIKAA!

Irtokuvakansio ja puhelaite.

Läpinäkyvä aakkostaulu. Asiakas valitsee kirjaimet katseellaan, tulkki sanoo asiakkaan valitseman ääneen.

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO, muokattu versio;

ASIAKKAALLE TULKATTAESSA:

Osalle puhevammaisista henkilöistä tulkataan myös heille puhuttu tai viestitty.

Tulkkaus voi olla myös **kaksisuuntaista**, asiakkaalta keskustelukumppanille ja toisin päin. Käytössä saattaa olla eri menetelmät eri tulkaussuuntiin.

Tulkki voi muuttaa puhuttua selkeämmäksi, ja toistaa sen asiakkaalle sopivalla nopeudella.

Tarvittaessa tulkki kirjoittaa **ydinsanoja** tai **piirtää puheen rytmissä**.

Tulkki käyttää **kuvia, asiakkaan kansiota tai puhelaitetta** tulkatessaan puhetta asiakkaalle päin. Tulkki auttaa myös oikean kategorian (aihealueen) löytämisessä.

Viittovalle asiakkaalle tulkki tukee selkeää, rauhallista puhetta tukiviittomin.

Tulkki käyttää eleitä, osoituksia, katsetta.

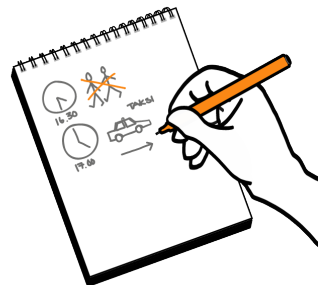
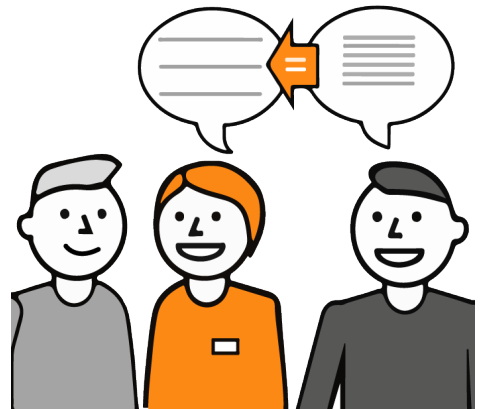
Tarvittaessa tulkki pyytää keskustelukumppania **HIDASTAMAAN** ja **TAUOTTAMAAN**.

Tarvittaessa tulkki tarkistaa, että asiakas on ymmärtänyt puhutun ja viestityn.

Työssään tulkit noudattavat tulkkausalaa ammattieettistä säännöstä.

Tulkki on vaitiolovelvollinen ja puolueeton toimija.

Tulkki ei toimi avustajana.

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO, Suomen Puhevammaisten Tulkit ry, muokattu versio;

TUKIVIITTOMAT

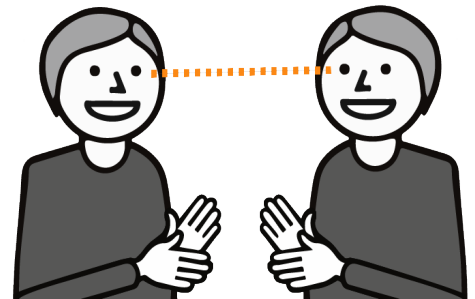
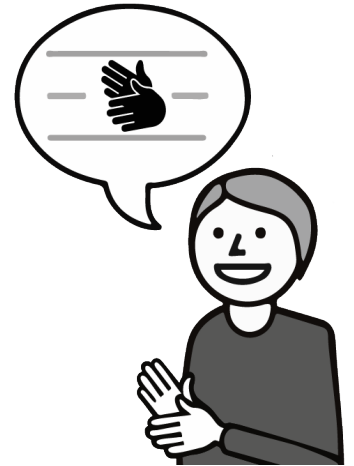
Tukiviittomat ovat puhetta tukeva ja korvaava keino, jossa puheen tärkeimmät asiat tuodaan näkyviksi käsin tehtävillä viittomilla. Tukiviittottaessa käytetään viittomakielen yksittäisiä viittomia samalla kun puhutaan. Viittominen keskitetään niihin sanoihin, joita puhuja haluaa korostaa, eli avainsanoihin.

Viittomien käyttäminen puheen rinnalla vaikuttaa puhujaan, puhe hidastuu ja selkeytyy luonnollisesti. Tällöin puhetta on myös helpompi ymmärtää.

Viitottavien sanojen määrä vaihtelee. Siihen vaikuttavat esimerkiksi painotettava asia ja viittomistilanne. Erityisen tärkeää on hahmottaa kommunikointikumppanin kyky vastaanottaa ja tuottaa viittomia. Aluksi voidaan viittoa lauseen keskeiset sanat, ja taitojen edistyessä viitottavien sanojen määrää voidaan lisätä. Kehitysvammaisen henkilön kanssa viitottaessa tulee toisen osapuolen ottaa huomioon keskustelukumppaninsa hallussa oleva viittomavarasto.

Tukiviittottaessa katsekontakti kommunikointikumppanien välillä on tärkeä. Etenkin pienten lasten kanssa aikuisten tulisi jatkaa viittomista, vaikka lapsi ei viitokaan takaisin tai ei edes katso. Jatkaminen viestii sitä, että aikuinen on sitoutunut ja tosissaan puhetta tukevan ja korvaavan menetelmän käytössä.

Paras tapa oppia viittomia on oppia niitä mallista, toiselta viittojalta. Viittomavideoita löytyy verkosta, ja niistä osan katselunopeutta voi myös hidastaa. Viittomaa ei voi varmuudella oppia oikein pelkästä kuvasta, sillä liikkeen kuvaaminen yhdellä kuvalla tai kuvasarjalla on hyvin haastavaa. Piirretty tai valokuvatut viittomakuvat on tarkoitettu muistin tueksi, enemmänkin palauttamaan mieliin jo opittua viittomaa.

Katsekontakti

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO, muokattu versio

Tukiviittomat ja viittomakieli ovat eri asia. Tukiviittottaessa käytetään viittomakielen viittomia ilman kielen omaa rakennetta ja kielioppia.

Viittomat rakentuvat seuraavista osatekijöistä:

- *käsimuoto* (missä asennossa käsi ja sormet ovat)
- *orientaatio* (käden suunta, minne kämmen osoittaa)
- *paikka* (missä viittoma tehdään, esimerkiksi lähellä poskea tai olkapäätä)
- *liike* (millainen liike viittomaan kuuluu)

Viittomakielessä viittomiin kuuluu myös huulio, eli suun ja huulten liike. Tukiviittottaessa tämä korvautuu puheella, sillä tukiviittomat viitotaan aina puhutun kielen rinnalla.

Viitottu puhe

Viitotulla puheella tarkoitetaan sitä, kun viitotaan puhutun kielen tahdissa ja sen sanajärjestyksen mukaisesti. Lähes kaikki sanat viitotaan. Viitotussa puheessa tärkeää ovat huulion selkeys ja sanojen ääntäminen loppuun saakka. Viittomat tehdään selkeästi. Suun eteen sijoittuvien viittomien paikkaa muutetaan alemmas, jotta huulio on koko ajan näkyvissä.

Linkkejä:

Tutustu tukiviittomiin:

<https://papunet.net/tukiviittominen/>

Tulosta maksutonta tukiviittomamateriaalia:

<https://papunet.net/materiaalit/viittomamateriaalit/>

Etsi viittomia (videoita ja kuvia):

<https://viittomahaku.fi/>

<https://www.spreadthesign.com/fi.fi/search/>

suomenruotsalaisen viittomakielen viittomakuvia:

<https://www.handlaget.fi/teckenbanken>

viittomia aiheittain (Pieni sanakirja -sarja):

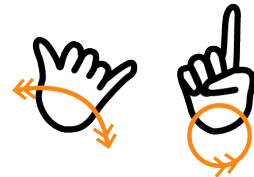
<https://viittomakielinenkirjasto.fi/kategoria/sanakirjat>

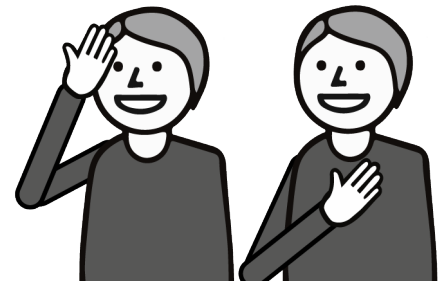
Erilaisia käsimuotoja.

Orientaatio, käden suunta.

Nuolet kuvaavat viittoman liikettä.

Viittoman paikkaesimerkkejä.

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO, muokattu versio. SPT ry/, Sari Kivimäki.

Lähteet ja lisätietoa:

Huuhtanen, Kristina (toim.) 2012 ja 2001.

Puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointimenetelmät Suomessa.

Oppimateriaalikeskus Opik.

Kehitysvammaliitto

Hytönen, Niina & Rissanen, Terhi

(toim.).2006. Käden käänteessä -

Viittomakielen kääntämisen ja

tulkkauksen teoriaa sekä käytäntöä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Finn

Lectura Oy.

Malm, Anja (toim.) 2000. Viittomakieliset

Suomessa. FinnLectura,.

Salonsaari, Maria-Elisa & Haaksilahti,

Tiina & Laatikainen, Sari & Rainò, Päivi &

Aunola, Ulla (toim.) 2012. Viiton ja

ohjaan. Viittomakielen ohjaajan oppikirja.

Opetushallitus.

PIIRTÄMINEN

Piirtäminen on nopea ja helppo tapa tukea kommunikatiota. Piirroksen ei tarvitse olla hieno ja viimeistely. Nopeasti tehdyn hahmotelman merkitys tulee sovittua keskustelun mukana, ja keskustelijat ymmärtävät piirroksen merkityksen.

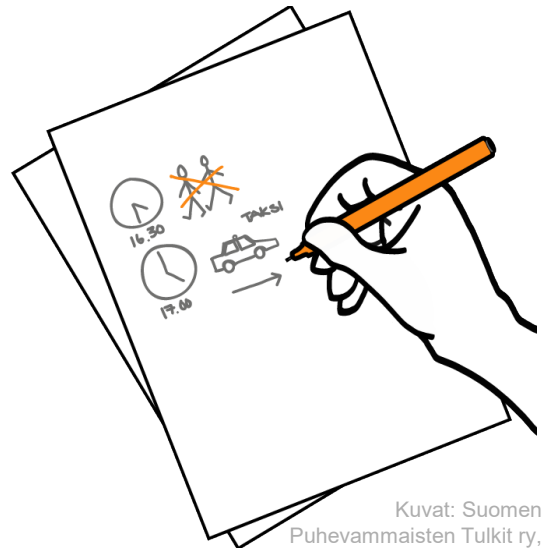
Piirtää voi millä tahansa kynän tapaisella lähes mille tahansa alustalle, lähin kynä ja paperinpala käyvät hyvin. Tabletista tai puhelimesta voi löytyä piirtämiseen soveltuva ohjelma. Lähettyviltä voi löytyä fläppi- tai tussitaulu, tai sähköinen piirrostableu.

Piirros tekee puheen aiheen näkyväksi ja käsin kosketettavaksi. Osoittamalla, ympyröimällä, yli-
viivaamalla piirrettyä voidaan palata, toistaa, korostaa ja painottaa puhuttua. Henkilö, joka ei puhu, voi osallistua keskusteluun osoittamalla piirrosta tai sen osaa.

Piirtäminen hidastaa puhujaa, ja hidastuessaan puhe selkeytyy luonnollisesti. Puheen mukana tapahtuva piirtäminen kiinnittää kuulijan tarkkaavaisuutta. Paperille tai muulle piirtoalustalle tehty nopeat piirrokset mahdollistavat esimerkiksi valintatilanteita, aloitteiden ja listojen tekemistä, toiminnan suunnittelua ja tapahtumasta kertomista. Nuolilla, rajauksilla ja piirrosten sijoittelulla voidaan visualisoida vaikka tulevaa asiaa tai tapahtuneen syy-seuraussuhteita.

Piirroksen viereen voi myös kirjoittaa, nimetä sen, mitä piirroksessa on. Tämä voi helpottaa muita henkilöitä pääsemään mukaan piirroksen kuvaamaan jutunaiheeseen.

Lähde ja lisätietoa:
Merikoski, Hannele 2020. Piirtäminen esteettömän viestinnän keinona.
Julkaisussa: Kehitysvammaliitto. Tikonen
2/2020. Julkaistu 3.6.2020.

Kuvat: Suomen
Puhevammaisten Tulkit ry,
muokattu versio

YKSITTÄISET KUVAT

Yksittäiset kuvat ovat selkeitä symboleja, jotka auttavat puheessa ja vuorovaikutuksessa. Kuva voi esittää:

- yhtä sanaa, käsitettä tai kokonaista ajatusta (aihekuva)
- toimintaa tai tapahtumaa (toimintakuva)
- viittomakielen viittomaa (viittomakuva)

Kuvia voi yhdistää kuvasarjoiksi ja toimintatauluiksi, joista muodostuu esimerkiksi toimintaohjeita.

Kuvat voivat olla piirroskuvia, valokuvia ja lehdistä leikattuja kuvia. Kuva tulisi olla helppo ymmärtää ja nopea hahmottaa. Kommunikaatiota tukevissa kuvissa on tärkeää, että kaikki ymmärtävät kuvan merkityksen samalla tavalla.

Yksittäisillä kuvilla voidaan:

- aloittaa ja ohjata keskustelua
- tukea valintatilanteita
- selkiyttää siirtymiä
- auttaa hahmottamaan toiminnan eri vaiheita, esimerkiksi lääkärikäynnillä

Kuvat auttavat vuorovaikutusta ja ymmärtämistä, sillä ne:

- tukevat muistamista
- selkeyttävät ja hahmottavat asioita
- tukevat sanavaraston kehittymistä
- helpottavat kertomista, kysymistä ja ohjeiden antamista
- auttavat tunteiden ilmaisussa ja hahmottamisessa

Yksittäiset kuvat sopivat tilanteisiin, joissa tarvitaan nopeaa ja selkeää tukea, ja niitä voidaan muokata yksilön tarpeisiin.

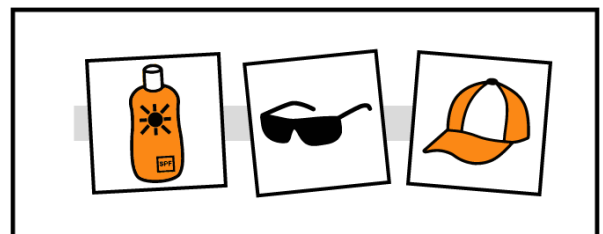
Lähteet ja lisätietoa:

Ideogrammi (2019). Kuvahanke – näyttely Kallion kirjastossa. Näyttelyjulistee. Viitattu 25.3.2026.
Papunet (2026). Kuvat, piirtäminen ja esineet. Verkkosivu. Viitattu 20.3.2026.

Ensimmäinen-sitten -taulu.

Kuvat: Papunet.net, Sergia Palao/ARASAAC, Mulberry, muokattu versio.

Toiminnan ohjausta:

"Ennen ulos menoa pitää..." tai
"Rannalle lähdeäessä ota mukaan..."

KOMMUNIKOINTITAULUT

Kommunikointitaulu on kommunikointimateriaali, johon on koottu sanastoa tiettyyn aiheeseen tai tilanteeseen liittyen. Kommunikointitauluista käytetään myös nimitystä toimintataulu.

Kommunikointitaulut ovat usein A4- tai A3-kokoisia tulostettua ja laminoituja sivuja, josta löytyy kuvat keskustelun ja toiminnanohjauksen tueksi. Tauluja voi tehdä eri laajuisia, joten niitä voi käyttää ihan kuvien käytön alkutaipaleelta asti. Tauluja voi käyttää muiden apuvälineiden rinnalla.

Jotta lausetasoinen käyttö on mahdollista, tarvitaan sanoja eri sanaluokista (tekijöitä, verbejä, adjektiiveja ja substantiiveja). Hyvänä muistisääntönä voidaan pitää sitä, että jokaiselle substantiiville löytyy sopiva verbi, jonka kanssa sitä voi käyttää.

Kommunikointitaulussa voi käyttää esim. erilaisten kuvapankkien kuvia, piirroksuvia, Bliss-symboleja tai valokuvia.

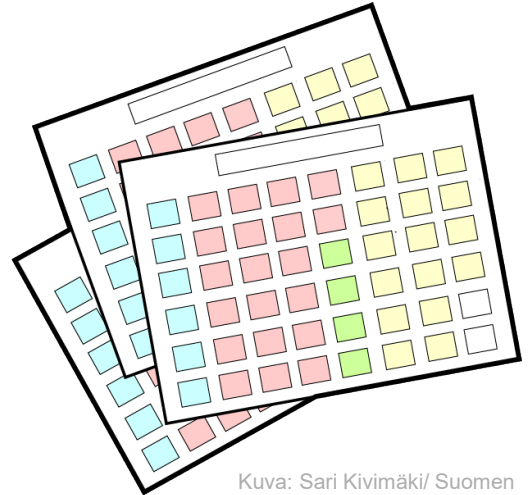
Kommunikointitaulut kannattaa sijoittaa sinne, missä sitä käytetään. Esimerkiksi autoleikki-aiheinen taulu kannattaa sijoittaa leluautojen lähelle, ja ruokailuun liittyvä taulu keittiöön tai ruokapöydälle.

Kommunikointitaulujen hyödyt:

- Mahdollistavat monenlaisten viestien tekemisen kyseiseen tilanteeseen
- Voidaan sijoittaa juuri sinne, missä niitä yleisimmin tarvitaan
- Helppoja käyttää ja kuljettaa mukana

Kommunikointitaulujen rajoitteet:

- Voi keskustella vain asioista, jotka liittyvät kyseiseen aiheeseen
- Käyttäjä ei usein saa taulua itsenäisesti käyttöönsä
- Irrallisina arkkeina taulut hukkuvat herkästi.

Kuva: Sari Kivimäki/ Suomen Puhevammaisten Tulkit ry

Lähteet ja lisätietoa:

Papunet (2026). [Tietoa kommunikointitauluista ja -kansioista](#). Verkkosivu.

Tikoteekkiverkosto (2026).

[Kommunikointitaulut ja -kansiot](#). Verkkosivu.

Lähteisiin vitattu 13.4.2026.

KOMMUNIKOINTIKANSIOT

Kommunikointikansiot ovat kommunikoinnin apuvälineitä, jotka mahdollistavat monipuolisen kerronnan. Kansiolla voidaan tukea käyttäjän ilmaisua ja ymmärtämistä.

Kommunikointikansioita on erilaisia. On suppeita ja laajoja kansioita. Kansio on usein A6- tai A5-kokoinen. Joissain kansioissa on käytössä kuvien värikoodaus.

Suppeissa kansioissa kuvia on vähemmän ja ne ovat isompia. Suppeita kansioita ovat mm. irtokuvakansiot, avainsanakansiot ja kansiot, joissa sanasto on määrältään joitain satoja.

Irtokuvakansiossa kuvat ovat tarroilla kiinni kansion sivuissa. Irtokuvat ovat konkreettisempia ja tukevat esimerkiksi valintojen tekoa. Avainsanakansiossa kuvista osoitetaan asian pääkohta.

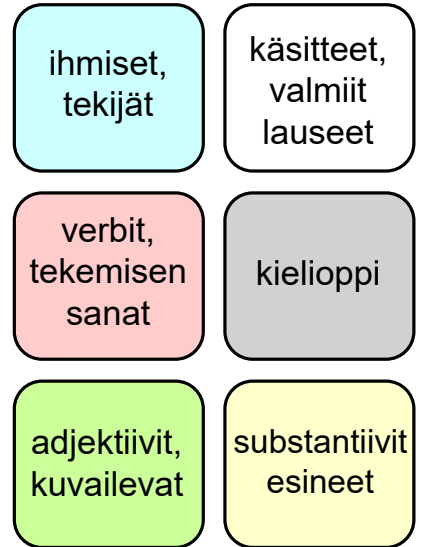
Laajassa kansiossa kuvia voi olla tuhansia, joten niillä kertominen on tarkempaa. Kansio on rakennettu niin, että yhdeltä aukeamalta voi kertoa kokonaislauseita.

Oli kommunikointikansio millainen tahansa, sen käyttäminen vaatii ohjausta ja harjoittelua erilaisissa tilanteissa.

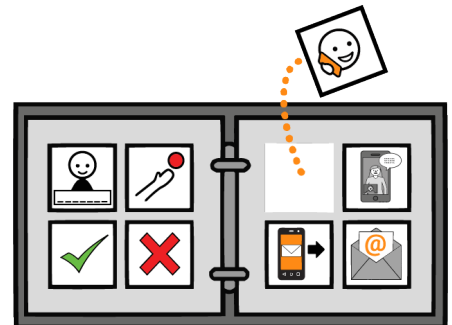
Kommunikointikansiot on tärkeää yksilöllistää eli muokata käyttäjän tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.

ERILAISET KOMMUNIKOINTIKANSIOT

Suomessa on useita kommunikointikansioden valmistajia. Kansiot eroavat toisistaan jonkin verran. Seuraaville sivuille on koottu tietoa erilaisista kansioista.

Kuvien taustojen värikoodaus helpottaa kuvien löytämistä sivulta.

Irtokuvakansio

Kuva: Papunet.net, Sergia Palao/ARASAAC, muokattu versio.

Valterin kommunikointikansiot

Valterin AACi-kansioita on viittä eri laajuutta ja niistä löytyy sanastoja eri ikäisille käyttäjille. Kansioita voi käyttää osoittamisen lisäksi askeltamalla.

Sanasto on jaettu yläkäsitteiden mukaan kategorioihin ja alakategorioihin. Laajan sanaston lisäksi ne sisältävät valmiita viestejä tukemaan kielen sosiaalista käyttöä. Sanastossa on useita kielioppimerkkejä.

Kansiot ovat A5-kokoisia. Iso- ja Super-AACista on saatavilla myös A6-koko. Kansien väri vaihtoehtoina keltainen, sininen, pinkki ja vihreä.

Kansion sivuja pystyy muokkaamaan Boardmaker-ohjelmalla

AACi-kansioita ovat:

- AACi irti -irtokuvakansio
- Pikku-AACi
- Simppeli AACi
- Iso-AACi
- Super-AACi

Tutustu kansioihin tarkemmin seuraavalla sivulla.

Tutustu AACi-kansioihin lisää:

<https://www.valteri.fi/palvelut/aaci/aaci-kommunikointikansiot-ja-toimintataulut/>

AACi irti -irtokuvakansio

Super-AACi -kansio

Kuvat: ©Valteri.

Valterin kommunikointikansiot

AACi irti -irtokuvakansio

Kategorioita: 8
Kuvamäärä aukeamalla: 12
Symbolit: PCS, DialoQ

Pikku-AACi

Kategorioita: 16
Kuvamäärä aukeamalla: 12
Sanastot: päiväkotia, koulu
Symbolit: PCS, DialoQ

Simppeli AACi

Kategorioita: 18
Kuvamäärä aukeamalla: 30
Sanastot: päiväkotia, koulu, aikuinen
Symbolit: PCS, DialoQ

Iso-AACi

Kategorioita: 18
Kuvamäärä aukeamalla: 42
Sanastot: päiväkotia, koulu, aikuinen
Symbolit: PCS, DialoQ
Koot: A5 ja A6

Super-AACi

Kategorioita: 18
Kuvamäärä aukeamalla: 72 (A5) / 48 (A6)
Sanastot: päiväkotia, koulu, aikuinen
Symbolit: PCS, DialoQ
Koot: A5 ja A6

Kuvat: ©Valteri.

Kipinäkeskuksen kommunikointikansiot

Kipinäkeskuksen kansioita on kolmea eri laajuutta ja niistä löytyy sanastoja eri ikäisille käyttäjille.

Sanasto on jaettu aihepiireittäin toiminnan ja tilanteen mukaan. Kansio on tavallaan kokoelma kommunikointitauluja. Kansion sisältöä on helppo muokata käyttäjälle sopivaksi, sillä yhdelle aukeamalle on koottu sanastoja vain tietyistä aihepiiristä. Yksittäisiä aihepiirejä on helppo lisätä ja poistaa kansiota.

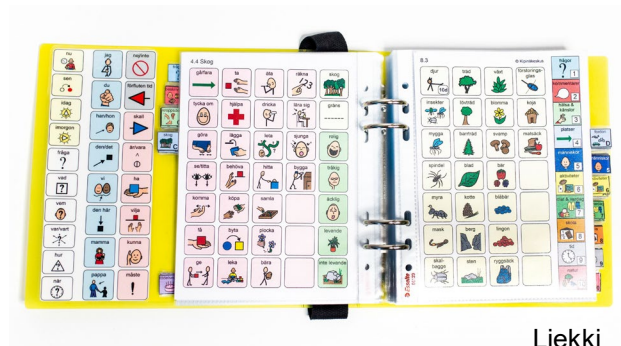
Kansioissa on laaja ydinsanasto, joka helpottaa lausetasoisia käyttöä. Lisäksi kansiota löytyy valmiita ilmauksia helpottamaan kielen sosiaalista käyttöä.

Kansiot ovat A5-kokoisia. Kansien väri vaihtoehtot ovat sininen, pinkki, vihreä, keltainen, musta ja pinkki glitter.

Kipinäkeskuksen kansioita ovat:

- Kipinä
- Liekki
- Roihu
- Roihu Varhaiskasvatukseen

Tutustu kansioihin tarkemmin seuraavalla sivulla.

Liekki

Roihu Varhaiskasvatukseen

Kuvat: ©Kipinäkeskus.

Tutustu Kipinäkeskuksen kansioihin lisää:

<https://www.kipinakeskus.fi/kommunikointikansiot/>

Kipinäkeskuksen kommunikointikansiot

Kipinä / Gnistan

Kategorioita:	7
Kuvamäärä aukeamalla:	20
Pysyvät reunamerkit:	14
Symbolit:	PCS
Kielet:	suomi, ruotsi

Liekki / Lågan

Kategorioita:	10
Kuvamäärä aukeamalla:	42
Pysyvät reunamerkit:	24
Sanastot:	päiväkoti, koulu
Symbolit:	PCS
Kielet:	suomi, ruotsi

Roihu / Flamman

Kategorioita:	10
Kuvamäärä aukeamalla:	63
Pysyvät reunamerkit:	26 tai 38
Sanastot:	päiväkoti, koulu
Symbolit:	PCS
Kielet:	suomi, ruotsi

Roihu nuorelle aikuiselle

Kategorioita:	10
Kuvamäärä aukeamalla:	63
Pysyvät reunamerkit:	26 tai 38
Symbolit:	PCS
Kieli:	suomi

Kuvat: ©Kipinäkeskus.

Kommunikoi.fi kommunikointikansiot

Kommunikoi.fi kansioista löytyy sanastoja eri ikäisille käyttäjille. Sanasto on jaettu yläkäsitteiden mukaan kategorioihin ja alakategorioihin. Kansioiden rakenteessa on huomioitu selkeys esimerkiksi jättämällä ruutujen väliin enemmän tilaa.

Sanastosta löytyy eri sanaluokkien sanoja. Kansiota voi käyttää avainsanoilla tai lauseita muodostamalla.

JuttuJemma on suunniteltu kuvakommunikaatiota harjoittelevalle lapselle, jolle laajat kommunikointikansiot ovat vielä liian haastavia.

PuhePakki on suunniteltu aikuiselle, joka tarvitsee tukea keskusteluun ja osallisuuteen. Sisältö on suunniteltu rikastamaan vuorovaikutusta arjen tilanteissa.

JuttuJemma

Kategorioita:	10
Kuvamäärä aukeamalla:	40
Pysyvät merkit:	5
Sivumäärä:	n. 42
Sanastot:	päiväkoti, koulu
Symbolit:	DialoQ

PuhePakki

Kategorioita:	10
Kuvamäärä aukeamalla:	40
Pysyvät merkit:	5
Sivumäärä:	n. 50
Sanastot:	aikuinen
Symbolit:	DialoQ

Kuvat: ©Kommunikoi.fi.

Tutustu lisää Kommunikoi.fi kansioihin:
<https://www.kommunikoi.fi/>

Tikoteekin ja Papunetin kommunikointikansiot

Tikoteekin kansiot ovat tekstipohjaisia eli niissä ei ole kuvia. VIESTI-sanakansiossa on sanalistoja ja valmiita lauseita jaoteltuna kategorioihin ja eri tilanteisiin helpottamaan hetkiä, kun sanoja ei meinaa löytyä.

POLKU-kommunikointikansiota käytetään auditiivisesti askeltamalla eli luettelemalla sanoja ääneen. Kansiolle kertominen aloitetaan asian avainsanasta ja lausetta täydennetään sen jälkeen.

Tikoteekin kansioita ovat

- VIESTI-sanakansio
- POLKU-kommunikointikansio
- EnsiPOLKU-kansio lapselle
- EnsiPOLKU-kansio aikuiselle

VIESTI-sanakansio ja POLKU-kommunikointikansio ovat tilattavissa Opikkeen sivuilta. EnsiPOLKU-kansiot on tulostettavissa Papunetin sivuilta.

Papunetin kansiot ovat avainsanakansioita. Ne on tulostettavissa maksutta Papunetin sivuilta. Useimpia kansioita pystyy myös muokkaamaan PowerPoint-ohjelmalla tai Papunetin kuvatyökalussa. Niiden rakentamiseen löytyy ohjeet Papunetin sivuilta.

Papunetin kansioita ovat

- Asioimiskansio
- Kommunikointikansio aikuisille
- Kommunikointikansio lapsille
- Sanalista- ja lausekansio

Tutustu Tikoteekin ja Papunetin kansioihin seuraavalla sivulla.

Lisätietoja: www.opike.fi ja papunet.net/materiaali/kommunikointikansiot/

Tikoteekin Viesti-kansio

Kuvat: ©Tikoteekki.

Tikoteekin ja Papunetin kommunikointikansiot

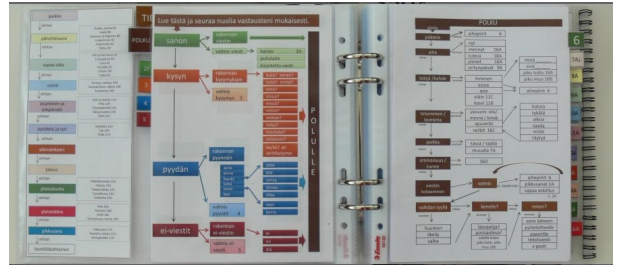
VIESTI-sanakansio

Kategorioita: 18
Kansio on tekstipohjainen
Kansion koko: 16,5 x 15 cm
Koko itse tulostettuna: A5

POLKU-kommunikointikansio

Kategorioita: 12
Kansio on tekstipohjainen

Ensi-POLKU -kommunikointikansio

Kategorioita: 5-6
Kansio on tekstipohjainen
Sanastot: lapsi, aikuinen

Kommunikointikansio aikuiselle

Kategorioita: 14
Kuvat: Papunetin kuvapankki
Kuvakoko: isot tai pienet
Kansion koko: A5

Kommunikointikansio lapselle

Kategorioita: 9
Kuvat: Papunetin kuvapankki
Kansion koko: A5 tai A4

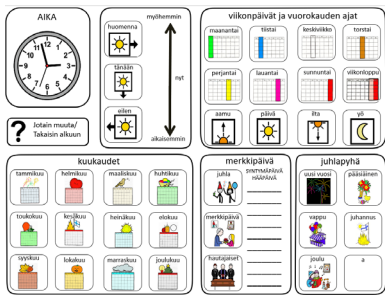

Kuvat: ©Tikoteekki, ©Papunet.

Tikoteekin ja Papunetin kommunikointikansiot

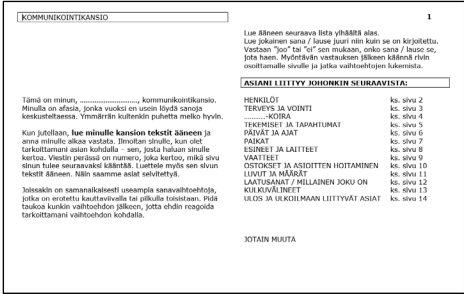
Asioimiskansio

Kategorioita: 10
Kuvat: Papunetin kuvapankki
Kansion koko: taskukoko, A4

Sanalista- ja lausekansio

Kategorioita: 13
Kansio on tekstipohjainen
Kansion koko: A5
Muokattavissa Wordilla.

Kuvat: ©Tikoteekki, ©Papunet.

PUHELAITTEET

Puhelaitteet ovat kommunikoinnin apuvälineitä, joilla voi tuottaa ennalta äänitettyjä viestejä, kirjoittaa itse tekstiä tai kertoa viesti kuvia käyttäen. Puhelaitteet jaetaan yksinkertaisiin puhelaitteisiin, kommunikointitaulustoihin ja kommunikointisovelluksiin.

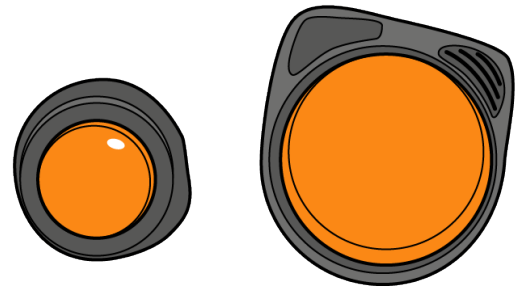
Yksinkertaiset puhelaitteet

Yksinkertaiset puhelaitteet ovat helppokäyttöisiä. Niillä voi tuottaa puhelaitteesta riippuen yhden tai useamman etukäteen äänitetyn puheviestin. Puhelaitteita käytetään usein muiden kuvien tai tukiviittomien rinnalla. Esimerkiksi kommunikointikansion rinnalla puhelaitetta voi käyttää niin, että sinne äänitetään kansiolla kerrottu viesti, ja henkilö voi puhelaitteen avulla kertoa viestin itse haluamalleen henkilölle.

Puhelaitteilla voi rikastaa myös leikkiä ja sosiaalisia tilanteita. Puhelaitteelle puhutaan minä-muodossa, koska äänitetty puhe tulee toimimaan käyttäjänsä äänenä.

Joissain yksinkertaisissa puhelaitteissa on vain yksi painike ja niihin voi äänittää laitteesta riippuen yhden tai useamman viestin peräkkäin. Jos laitteelle voi äänittää vain yhden viestin, sanellaan koko viesti yhdellä kertaa. Jos laitteelle voi äänittää useita viestejä peräkkäin, voidaan viesti pilkkoa osiin. Esim. "Moikka", "Mulla olis sulle yks juttu, haluatko kuulla?", "Mä kävin viikonloppuna kaupassa. Arvaa mitä ostin?", "No, karkkia tietty!"

Toisissa puhelaitteissa voi olla useampia painikkeita eri viesteille. Joissain puhelaitteissa viestejä voi äänittää eri tasoille, joka mahdollistaa saman laitteen käytön eri tilanteissa. Viestin merkinä voidaan käyttää kuvia ja/tai tekstiä.

Yhden painikkeen puhelaitteita.

Kuva piirretty Papunet.net,
TAYS Apuvälineyksikkö/Tikoteekin
valokuvan pohjalta..

KOMMUNIKOINTITAULUSTOT

Kommunikointitaulustot ovat teknisiä kommunikoinnin apuvälineitä, jotka mahdollistavat monipuolisen kerronnan. Taulustolla voidaan tukea käyttäjän itseilmaisua ja ymmärtämistä.

Kommunikointitaulusto toimii tabletissa, tietokoneessa tai vaikka älypuhelimessa. Laitteeseen asennetaan puhesyntheesi, joka puhuu valitut kuvat ääneen. Joissain laitteissa on lisäksi kielellinen taivutin, joka taivuttaa valitut kuvat suomen kielen mukaisesti.

Kommunikointitaulustoja voi käyttää kuvia osoittamalla, katseohjauksella ja askeltamalla. Osoittamiseen voi käyttää kättä tai sormea, hiirtä tai muita osoittamisen apuvälineitä. Katseohjaus tapahtuu katseohjaimella, joka mahdollistaa laitteen käytön ja kuvien valinnan silmien liikkeillä. Askeltaminen tarkoittaa, että taulustossa edetään yksi rivi tai sarake kerrallaan ja oikean kuvan kohdalla tehdään valinta esimerkiksi painikkeiden avulla.

Kommunikointitaulustoja on erilaisia. On suppeita ja laajoja taulustoja. Suppeissa taulustoissa kuvia on vähemmän ja ne ovat isompia. Taulustoilla voi tehdä yksinkertaisia lauseita tai niitä voi käyttää avainsanoilla.

Laajassa taulustossa kuvia on tuhansia, joten niillä pystyy kertomaan tarkemmin kuin suppealla taulustolla. Taulustot on rakennettu niin, että yhdeltä sivulta voi kertoa kokonaisia lauseita. Monissa taulustoissa hyödynnetään usein valmiita ilmaisuja, eli yhtä merkkiä, joka sisältää kokonaisen lauseen.

Taulustot on aina tärkeä yksilöllistää eli muokata käyttäjän tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.

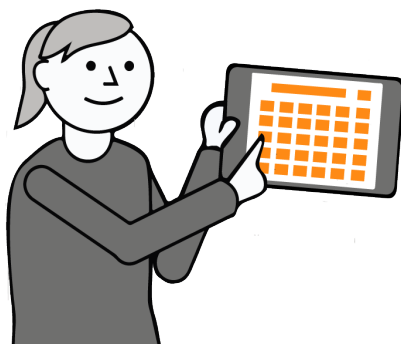
ERILAISET KOMMUNIKOINTITAULUSTOT

Suomessa on useita kommunikointitaulustojen valmistajia. Taulustot eroavat toisistaan jonkin verran.

ihmiset, tekijät	käsitteet, valmiit lauseet
verbit, tekemisen sanat	kielioppi Irtokuvakansio
adjektiivit, kuvailevat	substantiivit esineet

Joissain taulustoissa on käytössä kuvien värikoodaus. Taustavärit helpottavat kuvien löytämistä sivulta.

Kuva: Papunet.net, KUVAKO, muokattu versio.

Valterin kommunikointitaulustot

Valterin AACi-taulustoja on neljä eri laajuutta ja niistä löytyy sanastoja eri ikäisille käyttäjille.

Sanasto on jaettu yläkäsitteiden mukaan kategorioihin ja alakategorioihin. Laajan sanaston lisäksi ne sisältävät valmiita viestejä tukemaan kielen sosiaalista käyttöä. Sanastossa on useita kielioppimerkkejä.

Yhdellä sivulla on monen sanaluokan sanoja ja useita kielioppimerkkejä, joten sitä voi muodostaa lauseita. Kielellinen taivutin taivuttaa valitut kuvat suomen kielen mukaisesti.

Taulustot toimivat DialoQ Talk - ja Grid 3 - kommunikointiohjelmilla.

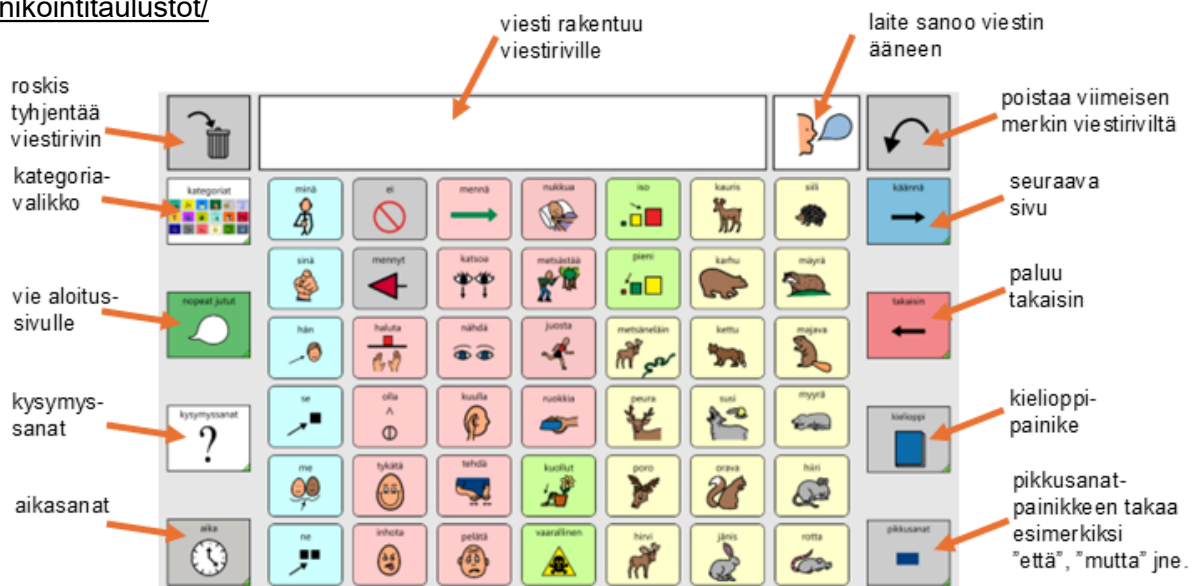
AACi-taulustoja ovat

- Mini-AACi
- Midi-AACi
- Reilu-AACi
- Jätti-AACi

Tutustu taulustoihin tarkemmin seuraavalla sivulla.

Tutustu AACi-taulustoihin lisää:

<https://www.valteri.fi/palvelut/aaci/aaci-kommunikointitaulustot/>

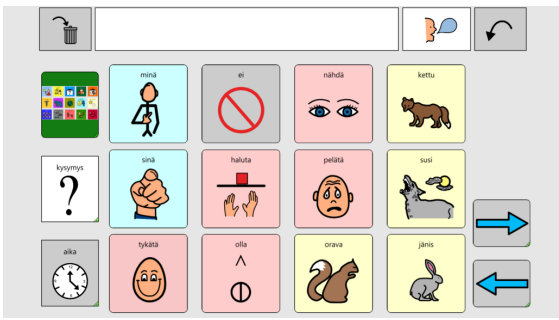
Tauluston toimintapainikkeita, esimerkkinä Jätti-AACi.

Kuva: ©Valteri.

Valterin kommunikointitaulustot

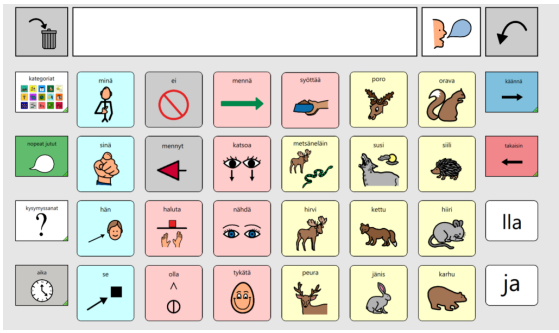
Mini-AACi

Kategorioita:	14
Kuvamäärä sivulla:	12
Pysyvien merkkien määrä:	5
Sanastot:	päiväkoti, koulu
Symbolit:	PCS, DialoQ
Kommunikointiohjelmat:	Grid 3, DialoQ Talk

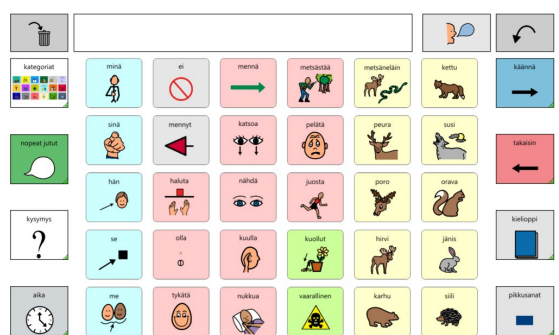
Midi-AACi

Kategorioita:	15
Kuvamäärä sivulla:	24
Reunamerkkien määrä:	7-8
Sanastot:	päiväkoti, koulu
Symbolit:	PCS, DialoQ
Kommunikointiohjelmat:	Grid 3, DialoQ Talk

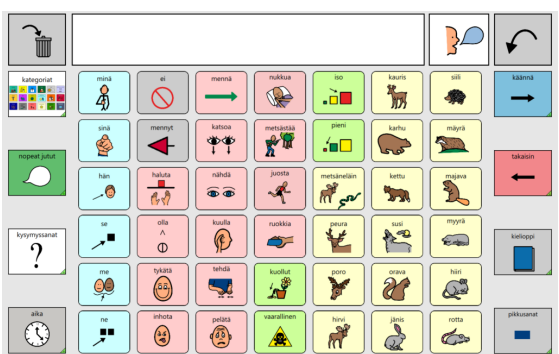
Reilu-AACi

Kategorioita:	18
Kuvamäärä aukeamalla:	30
Reunamerkkien määrä:	7-8
Sanastot:	päiväkoti, koulu, aikuinen
Symbolit:	PCS, DialoQ
Kommunikointiohjelmat:	Grid 3, DialoQ Talk

Jätti-AACi

Kategorioita:	18
Kuvamäärä aukeamalla:	42
Reunamerkkien määrä:	7-8
Sanastot:	päiväkoti, koulu, aikuinen
Symbolit:	PCS, DialoQ
Kommunikointiohjelmat:	Grid 3, DialoQ Talk

Kuvat: ©Valteri.

Kipinäkeskuksen kommunikointitaulustot

Kipinäkeskuksen taulustoja on neljää eri laajuutta ja niistä löytyy sanastoja eri ikäisille käyttäjille.

Sanasto on jaettu aihepiireittäin toiminnan ja tilanteen mukaan. Taulusto on tavallaan kokoelma kommunikointitauluja. Tauluston sisältöä on helppo muokata käyttäjälle sopivaksi, sillä yhdelle sivulle on koottu sanastoa vain tietyistä aihepiiristä. Yksittäisiä aihepiirejä on helppo lisätä ja poistaa taulustosta.

Taulustoissa on laaja ydinsanasto, joka helpottaa lausetasoista käyttöä. Lisäksi jokaiseen aihepiiriin liittyen löytyy valmiita ilmauksia helpottamaan kielen sosiaalista käyttöä. Kielellinen taivutin taivuttaa valitut kuvat suomen kielen mukaisesti.

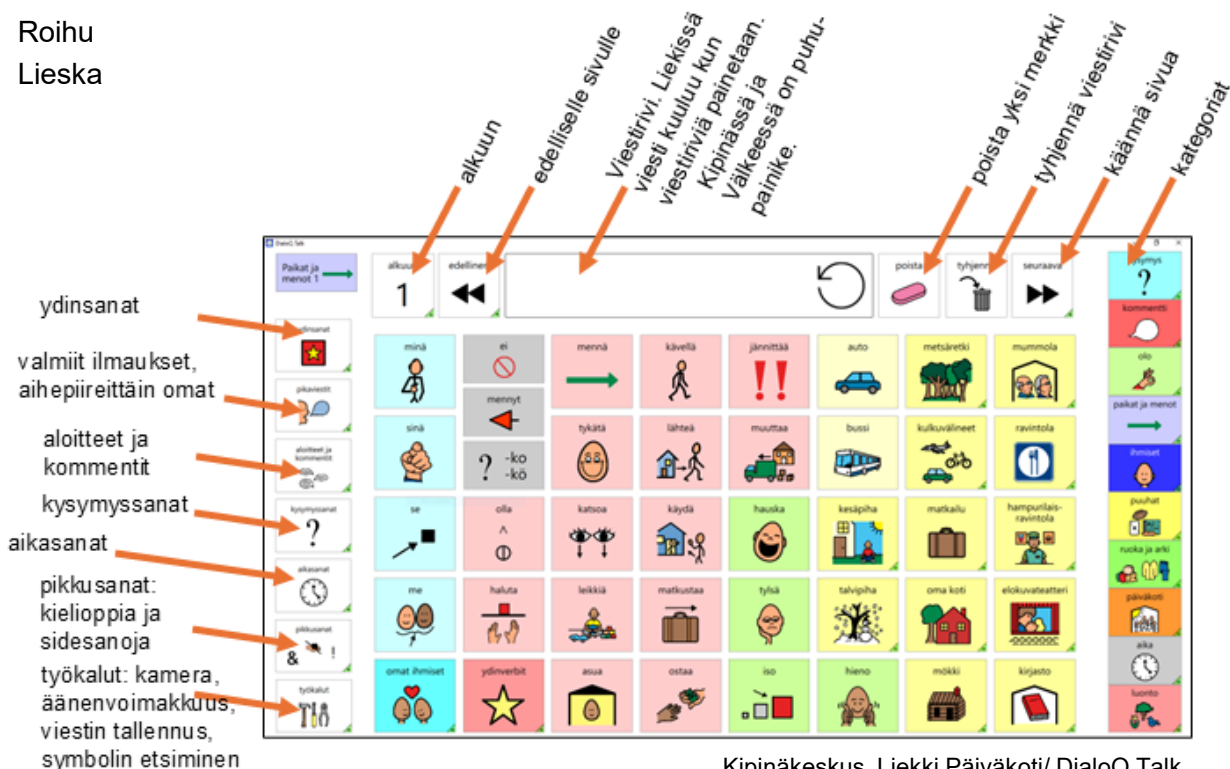
Kipinäkeskuksen taulustot toimivat DialoQ Talk ja Grid3 -kommunikointiohjelmilla.

Tutustu taulustoihin tarkemmin seuraavalla sivulla.

Kipinäkeskuksen taulustoja ovat

- Välke
- Kipinä
- Liekki
- Roihu
- Lieska

Tutustu Kipinäkeskuksen taulustoihin:
<https://www.kipinakeskus.fi/tuotteet/kommunikointitaulustot/>

Kipinäkeskus, Liekki Päiväkot/ DialoQ Talk

Kuva: ©Kipinakeskus.

Kipinäkeskuksen kommunikointikansiot

Välke

Kategorioita:	6
Kuvamäärä aukeamalla:	13
Pysyvät reunamerkit:	5
Symbolit:	PCS
Kommunikointiohjelmat:	DialoQ Talk

Välke päiväkoti/ DialoQ Talk

Kipinä

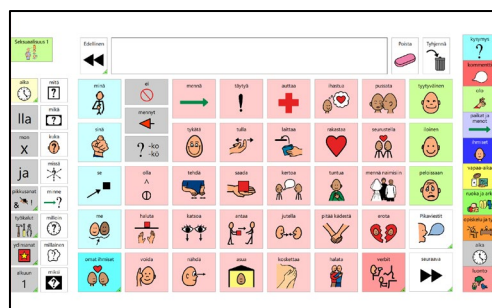
Kategorioita:	8
Kuvamäärä aukeamalla:	24
Pysyvät reunamerkit:	6
Symbolit:	PCS
Kommunikointiohjelmat:	DialoQ Talk

Kipinä päiväkotia/ DialoQ Talk

Liekki

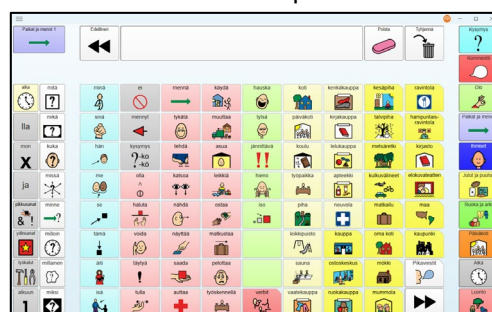
Kategorioita:	10
Kuvamäärä aukeamalla:	40 (talk) / 45 (grid)
Pysyvät reunamerkit:	7 / 8
Sanastot:	päiväkoti, koulu
Symbolit:	PCS
Kommunikointiohjelmat:	DialoQ Talk ja Grid 3

Liekki päiväkotij/ Grid 3

Roihu

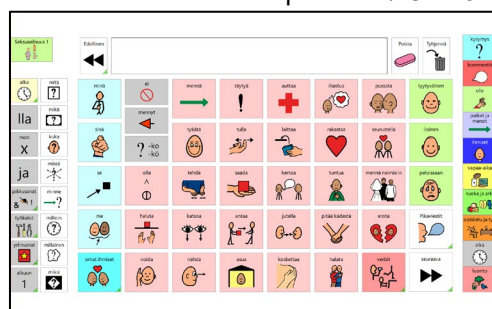
Kategorioita:	10
Kuvamäärä sivulla:	60 (talk) / 72 (grid)
Pysyvät reunamerkit:	16
Sanastot:	päiväkoti, koulu
Symbolit:	PCS
Kommunikointiohjelmat:	DialoQ Talk ja Grid 3

Roihu päiväkot/ Grid 3

Lieska

Kategorioita:	10
Kuvamäärä sivulla:	40
Pysyvät reunamerkit:	16
Sanastot:	nuori ja aikuinen
Symbolit:	PCS
Kommunikointiohjelmat:	DialoQ Talk

Lieska/ DialoQ Talk

Kuvat: ©Kipinäkeskus.

Kommunikoi.fi kommunikointitaulustot

Kommunikoi.fi taulustoista löytyy sanastoja eri ikäisille käyttäjille. Sanasto on jaettu yläkäsitteiden mukaan kategorioihin ja alakategorioihin. Taulustot ovat visuaalisesti saman näköiset kuin kansiot. Taulustot toimivat askellusryhmillä ja niihin on saatavilla näyttöritilät. Näyttöritilällä kuvien väliin tulee kohotetut kehykset, jotka voivat tukea osoittamista.

Sanastosta löytyy eri sanaluokkien sanoja. Taulustoa voi käyttää avainsanoilla tai lauseita muodostamalla. Kielellinen taivutin taivuttaa valitut kuvat suomen kielen mukaisesti.

JuttuJemma on suunniteltu kuvakommunikaatiota harjoittelevalle lapselle, jolle laajat kommunikointitaulustot ovat vielä liian haastavia.

PuhePakki on suunniteltu aikuiselle, joka tarvitsee tukea keskusteluun ja osallisuuteen. Sisältö on suunniteltu rikastamaan vuorovaikutusta arjen tilanteissa.

JuttuJemma

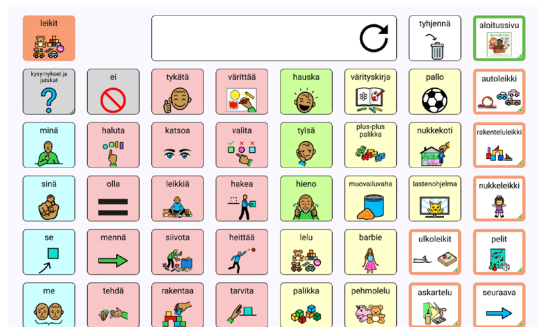
Kategorioita:	10
Kuvamäärä sivulla:	40
Pysyvät merkit:	5
Sivumäärä:	n. 65
Sanastot:	päiväkoti, koulu
Symbolit:	DialoQ

PuhePakki

Kategorioita:	10
Kuvamäärä sivulla:	40
Pysyvät merkit:	5
Sivumäärä:	n. 85
Sanastot:	aikuisen
Symbolit:	DialoQ

Tutustu lisää Kommunikoi.fi taulustoihin:

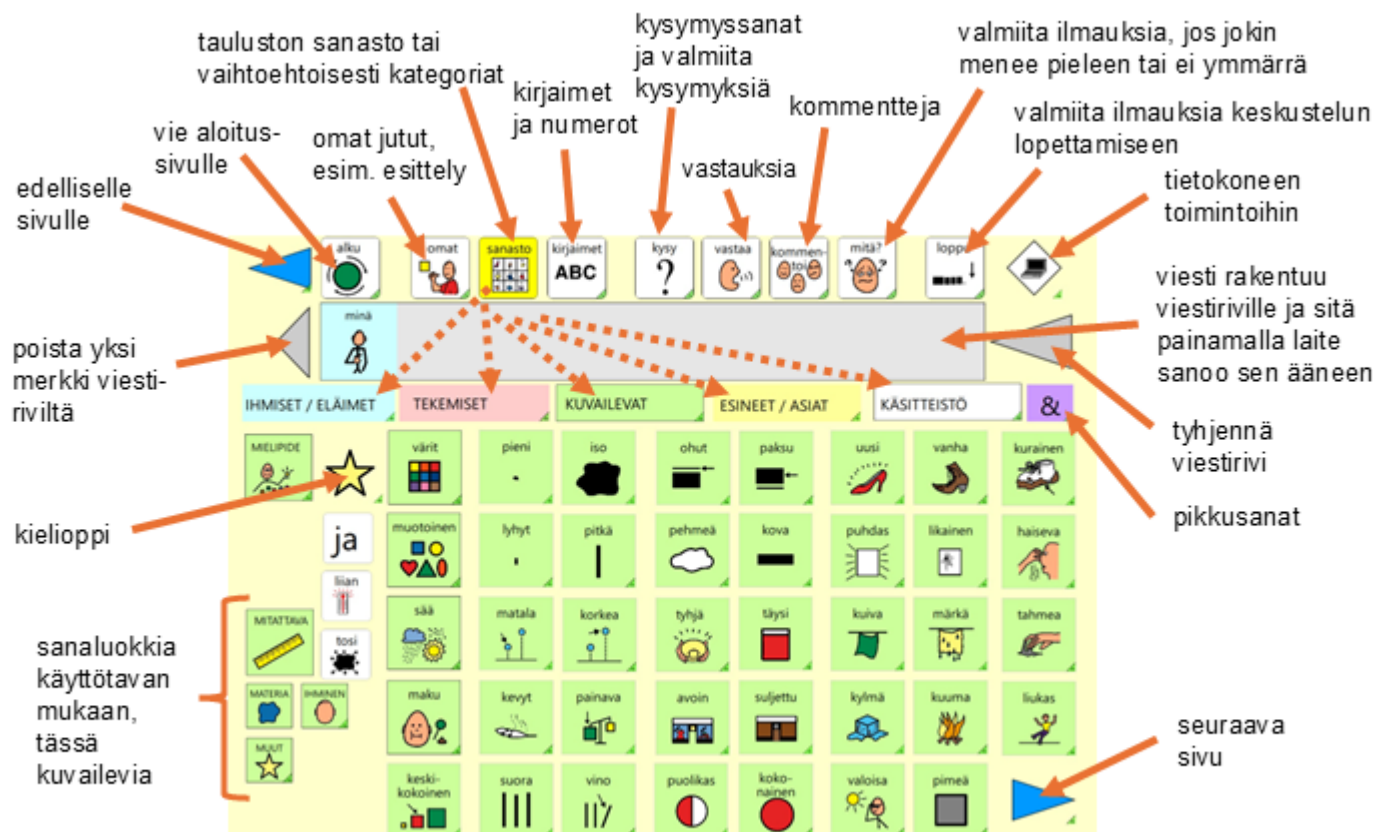
<https://www.kommunikoi.fi/>

Kajo Apuvälineiden TAIKE-taulustot

TAIKE-taulustoista löytyy kaksi eri laajuutta. Kategoria- eli aihealuepohjaisessa taulustossa sanasto on jaettu yläkäsitteiden mukaan kategorioihin ja alakategorioihin. Kategoriapohjainen TAIKE on suppeampi kuin sanastopohjainen.

Sanastosta löytyy eri sanaluokkien sanoja. Sanastopohjainen TAIKE ohjaa käyttäjäänsä lausetasoiseen ilmaisuun. Kategoriapohjaista TAIKEa voi käyttää myös avainsanoin. TAIKEssa on myös paljon valmiita ilmauksia, jotka on jaoteltu käyttötärpeen mukaisesti (esim. kysy, kommentoi, vastaa jne..) Kielellinen taivutin taivuttaa valitut kuvat suomen kielen mukaisesti.

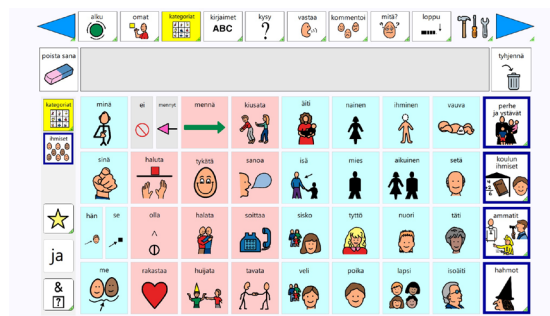
TAIKEn toimintaperiaatteena on edetä lauseen muodostuksen mukaisesti. Sanastopainikkeen kautta avautuu ensimmäisenä ihmiset/eläimet -sanasto. Kun valitaan tekijä, taulusto hyppää automaattisesti verbeihin, sen jälkeen kuvaileviin ja sitten esineisiin/asioihin. Vihreä kolmio painikkeen oikeassa alakulmassa kertoo, että painamisen jälkeen avautuu lauserakenteen mukainen uusi sivu.

Kuva: ©Kajo Apuvälineet Oy

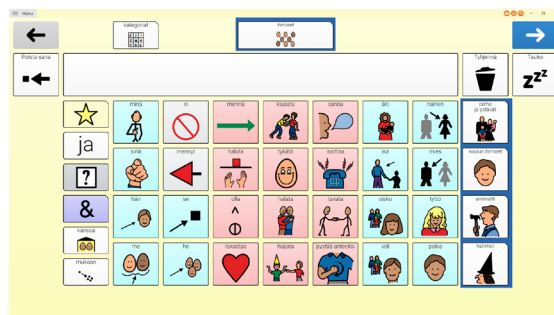
Kajo Apuvälineiden TAIKE-taulustot

Kategoriapohjainen pieni

Kategorioiden:	18
Kuvamäärä sivulla:	x
Pysyvät merkit:	x
Sivumäärä:	x
Symbolit:	PCS, DialoQ
Kommunikointiohjelmat:	Grid 3, DialoQ Talk

Taie pieni kategoriapohjainen DialoQ Talk

Taie kategoriapohjainen Grid 3

Sanastopohjainen iso

Sanaston laajuus:	n. 1270 eri sanaa
Kuvamäärä sivulla:	x
Pysyvät merkit:	x
Sivumäärä:	x
Symbolit:	PCS, DialoQ
Kommunikointiohjelmat:	Grid 3, DialoQ Talk

Taie sanastopohjainen Grid 3

Tutustu lisää Taie-taulustoihin:

<https://kajo.fi/>

Taie iso sanastopohjainen DialoQ Talk

Kuvat: ©Kajo Apuvälineet Oy

Tikoteekin kommunikointitaulustot

Tikoteekin taulustoja on kaksi eri laajuutta ja niistä löytyy sanastoja eri ikäisille käyttäjille.

Sanasto on jaettu yläkäsitteiden mukaan kategorioihin ja alakategorioihin. Laajan sanaston lisäksi ne sisältävät valmiita viestejä tukemaan kielen sosiaalista käyttöä. Sanasto sisältää kielioppimerkkejä. Kielellinen taivutin taivuttaa valitut kuvat suomen kielen mukaisesti.

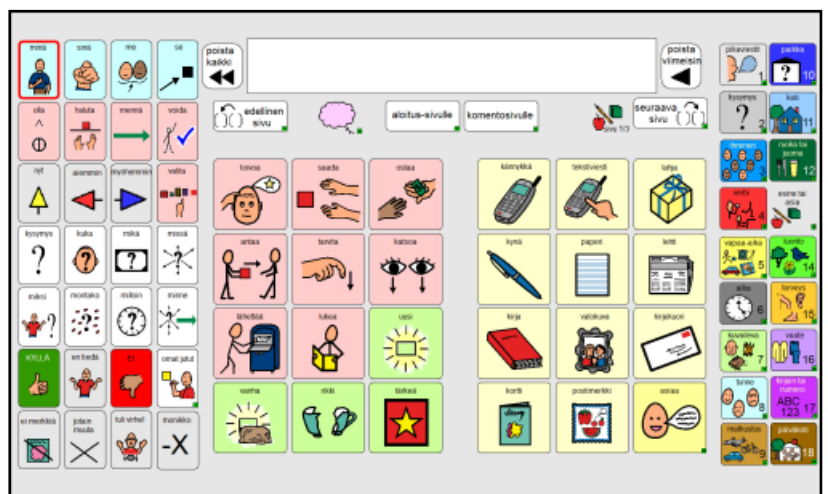
Erona muihin taulustoihin, Tikoteekin taulustoissa kuvat on sijoitettu sivulle lukusuunnassa eli vasemmalta oikealle riveittäin. Monissa muissa taulustoissa kuvat on sijoitettu sarakkeittain ylhäältä alas.

SähköSANOMA 48:sta on tehty puhelimelle oma versio.

Taulustot toimivat DialoQ Talk - ja Grid 3 - kommunikointiohjelmilla.

Tikoteekin taulustoja ovat:

- SähköSANOMA 24
- SähköSANOMA 48
- SähköSANOMA puhelin
- Bliss-kartta

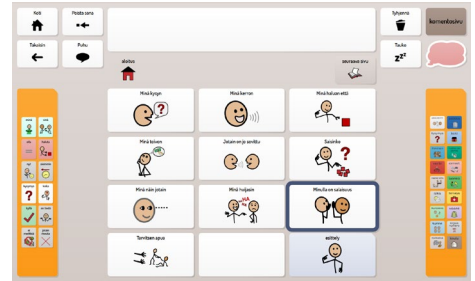
Tikoteekin taulustoissa kuvat on sijoitettu taulustonäkymään lukusuunnassa, eli riveittäin vasemmalta oikealle. Kuvassa SähköSANOMA 24 (DialoQ Talk).

Kuvat: ©Tikoteekki.

Tikoteekin kommunikointitaulustot

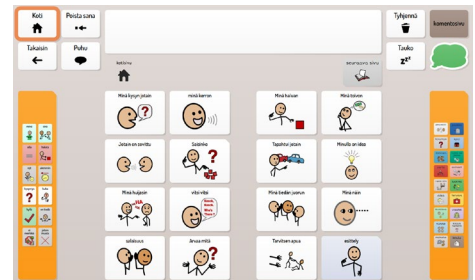
SähköSANOMA 24 (Grid 3)

Kategorioita:	18
Sanamäärä:	n. 1240 eri sanaa
Reunamerkkien määrä:	12
Sanastot:	päiväkoti
Symbolit:	PCS, Symbolstix

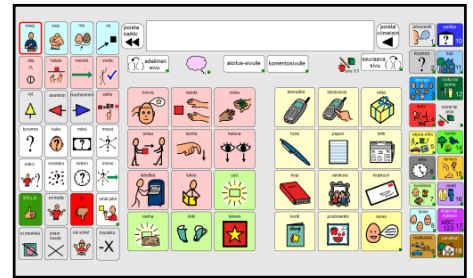
SähköSANOMA 48 (Grid 3)

Kategorioita:	18
Sanamäärä:	n. 1790 eri sanaa
Reunamerkkien määrä:	12
Sanastot:	koulu
Symbolit:	PCS, Symbolstix

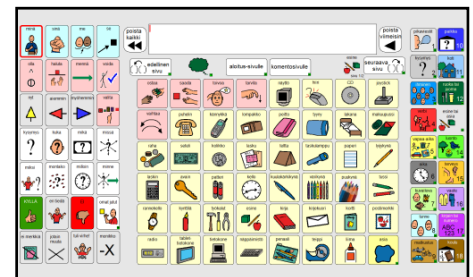
SähköSANOMA 24 (DialoQ Talk)

Kategorioita:	18
Sanamäärä:	n. 1240 eri sanaa
Reunamerkkien määrä:	28
Sanastot:	päiväkoti
Symbolit:	PCS, DialoQ

SähköSANOMA 48 (DialoQ Talk)

Kategorioita:	18
Sanamäärä:	n. 1790 eri sanaa
Reunamerkkien määrä:	28
Sanastot:	koulu
Symbolit:	PCS, DialoQ Talk

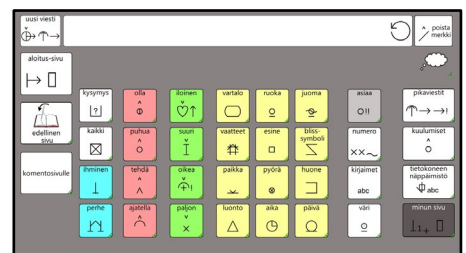
SähköSANOMA 48 puhelin (DialoQ Talk)

Kategorioita:	18
Sanamäärä:	n. 3000 kuvaa
Reunamerkkien määrä:	28
Sanastot:	koulu
Symbolit:	PCS

Bliss-peruskartta (DialoQ Talk)

Kategorioita:	18
Kuvamäärä sivulla:	20-32
Pysyvät merkit:	3
Symbolit:	Bliss

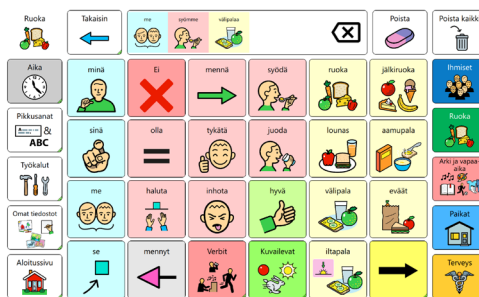

Kuvat: ©Tikoteekki.

CodeQ:n kommunikointitaulusto ja näppäimistöt

DialoQ 24 -taulustosta löytyy yksi sanasto, mikä on muokattavissa eri ikäisille käyttäjille. Taulusto sopii henkilölle, joka harjoittelee symbolikommunikatiota.

Sanasto on jaettu yläkäsitteiden mukaan kategorioihin ja alakategorioihin. Sanastosta löytyy eri sanaluokkien sanoja. Taulustoa voi käyttää avainsanoilla tai lauseita muodostamalla.

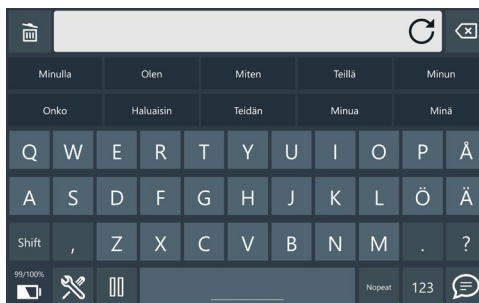

DialoQ24

Kategorioita:	5
Kuvamäärä sivulla:	24
Pysyvät merkit:	5
Sivumäärä:	n. 58
Symbolit:	DialoQ

Lisäksi CodeQ:lla on näppäimistöjä, jotka ei vaadi erillistä kuvakirjastoa. Taulustot sisältävät erilaisia näppäimistöasetelmia ja viikkokalenterin.

DialoQ näppäimistö, DialoQ näppäimistö (tumma) ja DialoQ Keyguard (toimii näppäimistökehikon kanssa).

Kuvat: ©CodeQ

Tutustu lisää CodeQ:n taulustoihin:

<https://www.code-q.fi/dialoq/talk/>

Kommunikointisovellukset

Ipadille on saatavilla kommunikointisovelluksia, joita voi käyttää puhelaitemaisesti tai niihin voi rakentaa kommunikointitauluston.

Ipadilla käytettävissä sovelluksissa on mukana puhesynteesi, joka puhuu valitut kuvat ääneen. Ipadille ei ole saatavilla kielellistä taivutinta.

Kommunikointisovelluksia on maksullisia ja maksuttomia. Maksuttomista sovelluksista lisää seuraavalla sivulla.

GoTalk NOW -kommunikointiohjelma

GoTalk NOW:ta voi käyttää puhelaitemaisesti tai laajempuna taulustona. Ohjelmaa voi käyttää kuvilla tai sillä voi kirjoittaa. Ohjelmaan voi ottaa myös videoita ja valokuvia.

GoTalk NOW:lla voi tehdä ns. näkymäkuvia (engl. Visual Scene Display, VSD). Näkymäkuva tarkoittaa, että taustakuvaksi valitaan valokuva ja siihen lisätään painikkeita, joihin äänitetään puhetta tai kirjoitetaan, mitä puhesynteesi tuottaa. Näkymäkuvat vahvistavat symbolien avulla kommunikointia ja sopii siten erityisesti kommunikoinnin varhaisvaiheisiin.

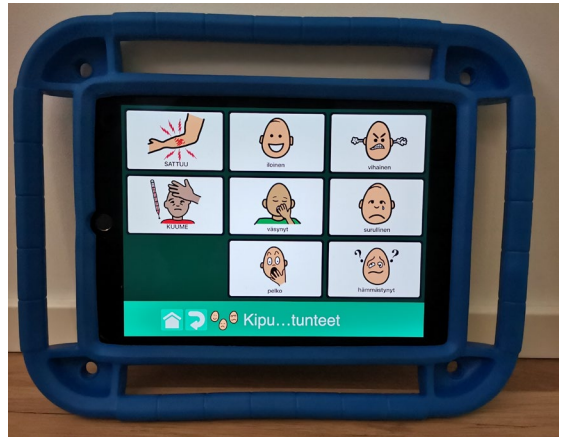
GoTalk Now toimii iPadilla. Siitä on saatavilla maksuton Lite-versio, johon voi tehdä viisi sivua.

GoTalk Now:lle ei myydä valmiita kommunikointitaulustoja. Apuvälinekeskuksilla voi olla valmiita taulustoja, joita he muokkaavat asiakkaidensa tarpeisiin sopiviksi.

Lisätietoja:

<https://papunet.net/kommunikointiohjelmat-tableteille/>

<https://www.facebook.com/groups/gtnsuomi/>

Kuva: ©Janette Kotonen

Maksuttomia kommunikointisovelluksia

Maksuttomia kommunikointisovelluksia voi ladata puhelimelle, iPadiin tai tablettiin. Osa maksuttomista sovelluksista on käännetty suomen kielelle ja osa on vain englanniksi.

Moi-kalenteri on iPadilla ja Android-tabletissa toimiva helppokäyttöinen kalenterisovellus. Kalenteria voi käyttää omasta päivästä kertomiseen, ajan hallintaan sekä oman elämän suunnitteluun. Kalenteri on värikoodattu Suomessa käytössä olevilla väreillä, jotka tukevat viikon hahmottamista. Kalenteriin voi ottaa valokuvia, käyttää tiedoston valokuvia, piirtää, kirjoittaa ja äänittää.

Lue lisää Moi-kalenterista: <https://myowninteractions.com/fi>

GoTalkNow Lite on GoTalkNow:n maksuton versio, jolla voi tehdä viisi sivua. Maksuton versio sopii hyvin sovellukseen tutustumiseen ja kokeiluun.

Lue lisää GoTalkNow Litestä: <https://www.attainmentcompany.com/gotalk-now-lite>

Evin Assist on suomalainen helppokäyttöinen kuvaviestintäsovellus. Se toimii iPhoneella, iPadilla ja Android-laitteilla. Maksuttomalla sovelluksella voi tehdä rajatun määrän sivuja.

Lue lisää Evin Assistista: <https://www.evinassist.com/fi/>

Viito-sovelluksessa on viittomakuvia, joilla voit tarkistaa miten jokin asia viitotaan.

Lue lisää Viito-sovelluksesta: <https://viito.io/>

Muita maksuttomia sovelluksia:

SymboTalk: <https://www.symbotalk.com/>

Click AAC: <https://mauriciofv.com/projects/click-aac/>

Proloquo2Go: <https://www.assistiveware.com/products/proloquo2go>

Cboard: <https://www.cboard.io/en/>

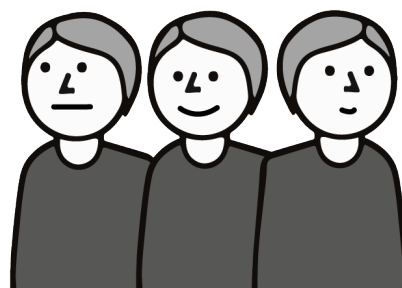
Pictalk AAC: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.picatalk&pli=1>

SANATON VIESTINTÄ

Sanaton viestintä eli ilmeet, eleet, osoittaminen, katse ja kehon kieli ovat tärkeä osa kaikkien ihmisten kommunikointia. Niiden avulla voi tarkentaa, tehostaa ja korostaa omaa viestiä, ja ilmaista tunteita tai mielialuita. Sanattoman viestinnän tulkinta on keskeistä puhevammaisten henkilöiden kanssa keskusteltaessa sekä heitä tulkattaessa. Tärkeää on myös varmistaa henkilöltä, että hänet on ymmärretty oikein.

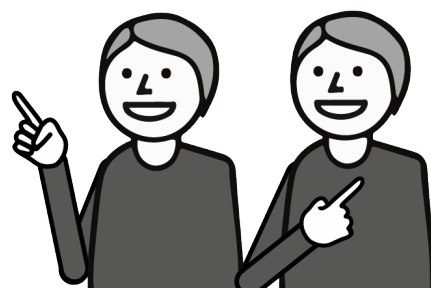
Ilmeet ja eleet

Ilmeiden ja eleiden kautta voi ilmaista mielipidettä (kulmien kurtistus, silmien pyöräytys, irvistys, hymy) tai halua ottaa puheenvuoro (käden tai sormen nosto, muutos asennossa). Ilmeet, ja myös eleet kertovat, onko jokin asia mieleinen vai ei. Ilmeitä ja eleitä havainnoimalla tulkit voi tulkattaessaan muuttaa puheensa äänensävyä ja -voimakkuutta vastaamaan asiakkaansa olemusta.

Eleitä voi käyttää myös asioiden ja esineiden kuvailuun, esimerkiksi käsillä voi näyttää suuri-pieni tai matala-korkea. Eleiden kautta kuvataan usein myös toimintaa, vaikkapa syömistä, juomista, pallon heittoa tai nukkumista.

Joskus ilmeiden tulkinta voi johtaa harhaan sellaista ihmistä, joka ei tunne tulkittavaa henkilöä hyvin. Esimerkiksi henkilön hymy saattaa näyttäytyä tunteettomalle enemmän irvistysenä.

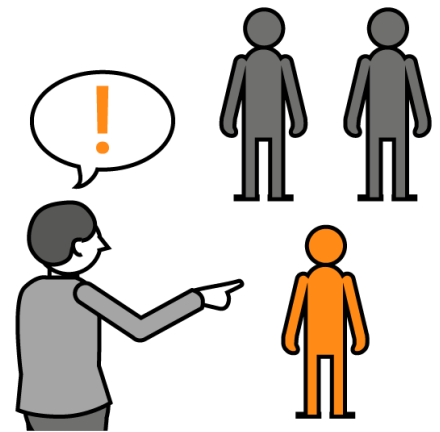
Kuvat: Papunet.net, KUVAKO, muokattu versio

Osoittaminen ja katse

Osoittamalla voi kertoa ympäristöstään esimerkiksi mitä asiaa tarkoittaa, haluaa tai tarvitsee, minne haluaa mennä tai missä joku toinen on. Osoitus voi antaa suuntaa sille, mistä henkilö haluaa keskustella, tai mistä asiaan löytyy lisätietoa. Osoittamalla voi näyttää myös jotakin ympäristössä olevaa, joka toimii vihjeenä siitä, mitä haluaa kertoa.

Kun henkilö osoittaa jotain asiaa, on tärkeää selvittää miksi hän osoittaa sitä. Onko hänellä kysymys siihen liittyen, kertooko hän nykyhetkestä, menneestä tai tulevasta asiasta, vai tarvitseeko tai haluaako hän jotain? Puhevammaisten henkilöiden osoitus tai lyhyt äännähdys, yksittäinen viittoma tai ele tulkitaan usein haluamiseksi, vaikka henkilö todellisuudessa saattaisi haluta viestiä jotakin muuta, esimerkiksi kysyä asiasta jotain.

Osoittaa voi kädellä, pään tai kehon asennolla, mutta myös katseella. Katseellaan viestivien henkilöiden kohdalla korostuu sekä henkilön ja hänen tekemistensä tunteminen että meneillään olevan tilanteen hahmottaminen. Katse voi kertoa: “minulla on hänelle asiaa” tai “sinun vuorosi” tai “tarvitsen tuota tavaraa tuolla hyllyllä”. Jos henkilö keittiössä ollessaan katsoo olohuoneeseen television suuntaan, voi hänen viestinsä olla: “haluan seuraavaksi katsoa televisiota”, tai mahdollisesti: “televisio häiritsee, voisiko sitä laittaa hiljemmalle”. Ympärillä olevien lähi-ihmisten ja tulkkaustilanteissa tulkkien tehtävänä on lukea henkilöä tuossa tilanteessa, ja varmistaa häneltä, että hän tulee ymmärretyksi oikein.

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO

Asento ja kehonkieli

Puhevammaainen henkilö viestii myös asennollaan ja kehonkielellään asiansa sävyä, painotusta ja voimakkuutta. Tulkkaustilanteessa tulkki huomioi tämän. Jos asiakas elehtii kiivaasti, tulkkaa tulkki asian kiivassävyydestä ja painokkaasti. Jos taas asiakas hekottelee rennosti viestissään, kuultaa myös tulkin puheesta iloa ja nauru.

Lähteet ja lisätietoa:

Puheenpalo 2021. Ilmeet ja eleet vuorovaikutuksessa ovat merkittäviä. Blogiteksti.

Kielijelppi-Språkhjälpen 2021. Nonverbaalinen viestintä. Helsingin yliopisto. Verkko-opas.

Lähteisiin viitattu 7.4.2026.

KELAN VAMMAISTEN TULKKAUSPALVELU

KENELLE SE ON TARKOITETTU?

MISSÄ SITÄ VOI KÄYTTÄÄ?

Jos sinulla on **puhevamma**, sinulla on oikeus tulkkauspalveluun.

Lisäksi sinun tulee pystyä **ilmaisemaan itseäsi**, ja sinulla pitää olla **jokin toimiva kommunikointikeino**. Kommunikointikeinoja ovat esimerkiksi kuvat, kommunikointilaitteet, piirroksiset, viittomat ja eleet. Tulkkauspalvelu on tarkoitettu kaikenikäisille henkilöille, joiden kotikunta on Suomessa.

Tulkin saa mukaan kaikkiin tilanteisiin, joissa on tarve kommunikoida toisten kanssa, paikan päällä, etänä tai puhelimitse.

Tulkki on käytettävissä:

- asioidessa kotona tai kodin ulkopuolella
- perusopintojen jälkeen tapahtuvassa opiskelussa
- työelämässä, työtoiminnassa tai päiväaikaisessa toiminnassa
- yhteiskunnallisessa osallistumisessa
- harrastuksissa, virkistystoiminnassa, matkoilla, yhteydenpidossa ystävien ja sukulaisten kanssa

Tulkkaustilanteessa ei aina tarvitse olla mukana muita henkilöitä. Tulkin voi tilata esimerkiksi lomakkeiden ja viestien läpikäymiseen tai puhelinasiointiin.

Tulkki on tehtävässään vaitiolovelvollinen, ja noudattaa tulkkausalan ammattieettisiä sääntöjä.

Tulkki ei toimi avustajana.

Tulkkausta myönnetään 180 tuntia vuodessa. Perustellusta syystä tunteja voi hakea lisää.

Tulkkauspalvelu on asiakkailleen **maksuton**.

Lähteet ja lisätietoa:

Kela 2026. [Vammaisten tulkkauspalvelu](#). Verkkosivu.

Kela 2026. [Mihin tilanteisiin voit saada tulkkausta?](#) Verkkosivu.

Kela 2026. [Hae oikeutta vammaisten tulkkauspalveluun](#). Verkkosivu.

Lähteisiin viitattu 6.4.2026.

KELAN VAMMAISTEN TULKKAUSPALVELU: KUINKA TULKKAUSPALVELUA HAETAAN?

Oikeutta tulkkauspalveluun haetaan Kelan vammaisten tulkkauspalvelukeskuksesta (Vatu-keskus).

Täytä lomakkeet:

- TU 1 Vammaisen henkilön tulkkauspalveluhakemus
- TU 11 Asiakastietolomake, puhevammaisen asiakas
- Tarvittaessa: TU 10 Asiakastietolomake, kuulovammaisen asiakas

Lomakkeista TU 1 ja TU 11 löytyy myös kuvin tuetut versiot.

Hanki **sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijan lausunto** hakemuksen liitteeksi. Asiantuntija voi olla esimerkiksi:

- puheterapeutti tai lääkäri
- sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja
- kuntoutusohjaaja tai -sihteeri

Asiantuntijalausunnosta tulee käydä ilmi:

- Millainen vamma tai sairaus aiheuttaa tulkkauksen tarpeen?
- Mihin tilanteisiin tarvitset tulkkausta?
- Mitä kommunikointimenetelmiä käytät?
- Miten hyötyisit tulkkauksesta?

Täytä TU 11 Asiakastietolomake huolella.

Siinä kysytään:

- Miten kommunikoit itse, mitä kommunikointikeinoja käytät? Millä tavalla kommunikointiasi voidaan tukea?

- Miten haluat, että sinulle kommunikoidaan?

Lisätietoihin voi merkitä sairaudet ja/tai oireet, jotka vaikuttavat kommunikointiin ja/tai toimintakykyyn. Älä valitse lomakkeen listasta kommunikointi-keinoja, joita et käytä!

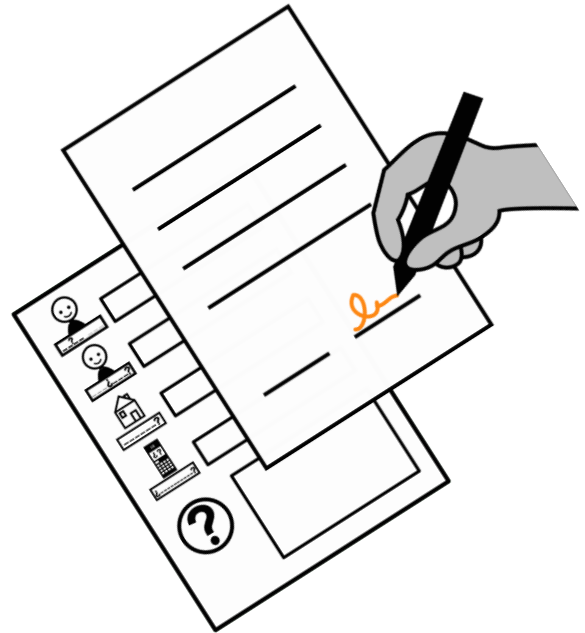
Vatu-keskuksessa tehdään lomakkeen tietojen perusteella sinulle asiakasprofiili. Sen perusteella välittäjät etsivät sinulle sopivia tulkkeja. Sen kautta myös tulkit tutustuvat käyttämiisi kommunikointi-keinoihin.

Lähetä hakemuksesi Kelaan, joko OmaKelassa tai postitse osoitteeseen: Kela, PL 10, 00056 Kela

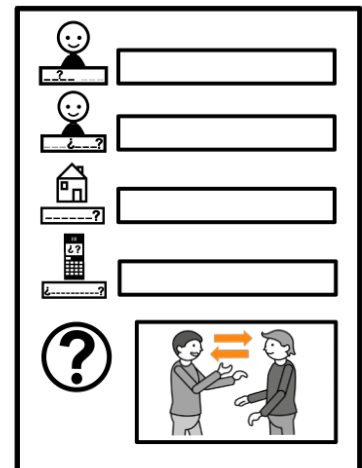
Lähteet ja lisätietoa:

Kela 2026. Hae oikeutta vammaisten tulkkauspalveluun. Verkkosivu.

Lähteeseen viitattu 28.3.2026

Kelan Vatu-keskus neuvoo
kaikissa tulkkauspalveluun
liittyvissä kysymyksissä!
vatu@kela.fi

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO,
Sergio Palao / ARASAAC. Muokattu versio.

KELAN VAMMAISTEN TULKKAUSPALVELU: NÄIN TILAAT TULKIN

Voit tilata tulkin itse tai vaikka tulkin tukemana.
Voit myös valtuuttaa jonkun tekemään
tulkkaustilaukset puolestasi. Valtuutettu voi olla
läheinen tai esimerkiksi asumisyksikön tai
päivätoiminnan ohjaaja.

Tulkkaustilaus tehdään Vatu-keskukseen (Kelan
vammainen tulkkauspalvelukeskus).

Suomen eri välitysalueiden puhelinnumerot ja
sähköpostiosoitteet löydät sivulta:

<https://www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelu-yhteystiedot>

Tulkin voi tilata:

- sähköpostilla
- puhelimella
- tekstiviestillä
- Kelan verkkolomakkeen kautta

Tulkkaustilauksessa tulee kertoa:

- asiakkaan nimi ja syntymäaika tai asiakasnumero
- tulkkauksen päivämäärä
- alkamis- ja päättymisaika
- tulkkauspaikka: nimi, osoite ja kunta
- tulkin tapaamispaikka (esim. aula, pääövet)
- tilauksen loppumispaikka, jos se on eri kuin alkamispaikka
- tulkkaustilauksen aihe
- mahdolliset lisätiedot tilauksesta

Jos tilaat etätulkkausta, niin muista mainita se
tilauksessa!

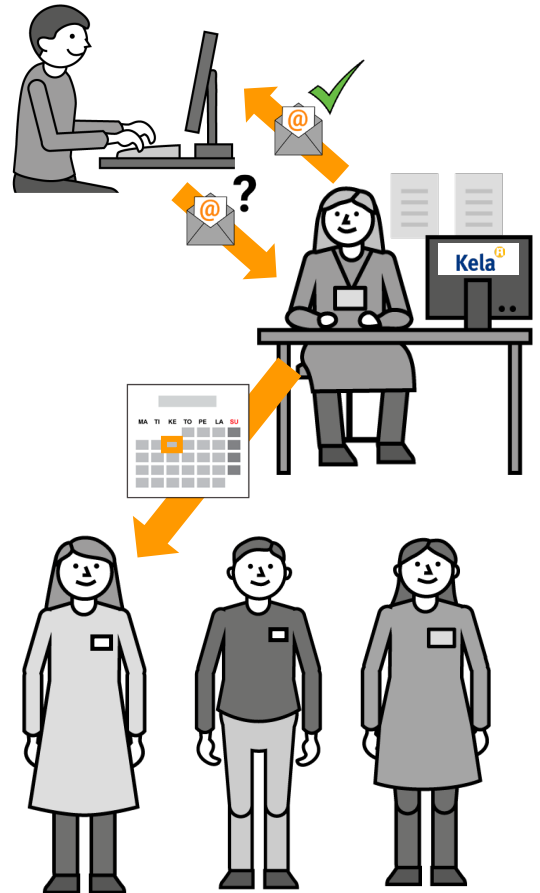
Muutokset tai peruutukset on ilmoitettava Vatu-
keskukseen. Jos Vatu-keskus on suljettu, ilmoita
muutoksista tulkitille tai hänen työnantajalleen.

Tarvittaessa tilaukseen voidaan laittaa kaksi tulkkia,
jos kyseessä on vaativa tulkkaustilanne. Silloin on
kyse paritulkkauksesta.

Myös ulkomaanmatkalle voi saada tulkin, enintään
kahdeksi viikoksi. Ulkomaanmatkan tulkkaus
kannattaa tilata heti, kun matka on tiedossa.

Lisätietoja löydät Kelan sivulta:

<https://www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelu-nain-tilaat-tulkin>

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO, Sari Kivimäki,
Sergio Palao/ARASAAC, muokattu versio
<https://www.kela.fi/logot>

HÄTÄTILANTEESSA

voit ottaa yhteyttä suoraan tulkkiin tai
Kelan tulkkauspalvelua tuottavaan
yritykseen, ja pyytää tulkin paikalle.
Hätätilanteeksi katsotaan henkeä,
terveyttä tai omaisuutta uhkaava
tapahtuma.

KELAN VAMMAISTEN TULKKAUSPALVELU: OPASTUS PALVELUUN JA ASIAKKAAN KOMMUNIKAATIOON PEREHTYMINEN

Tulkkauspalvelua haetaan yleensä vain kerran, ja palvelu myönnetään yleensä toistaiseksi.

OPASTUS PALVELUN KÄYTTÖÖN

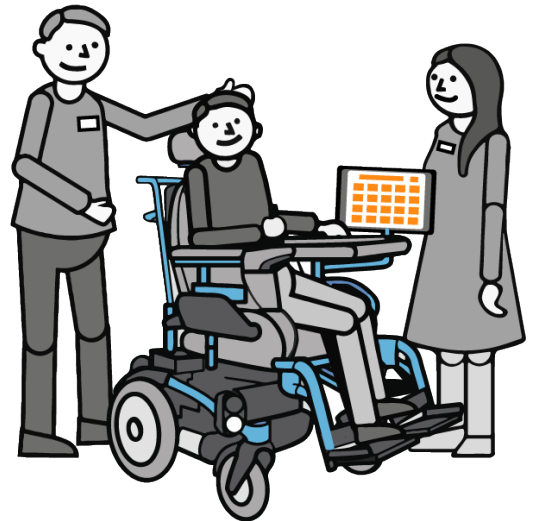
Kun tulkkauspalveluoikeus on myönnetty, pyydä Kelan Vammaisten tulkkauspalvelukeskusta (Vatu-keskus) järjestämään sinulle opastus palvelun käyttöön. Opastustilanteessa kaksi tulkkia kertoo sinulle tulkkauspalvelusta ja tulkin käyttämisestä. Ensimmäinen tulkkaustilaus (tai sellaisen harjoittelu) tehdään opastuksen yhteydessä.

Asiakastietoihin tulleista muutoksista tulee ilmoittaa Kelaan. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi muutokset kommunikointikeinoissa tai terveydentilassa.

ASIAKKAAN KOMMUNIKAATIOON PEREHTYMINEN

Kun puhetulkin (puhevammaisten tulkin) työkalenteriin tulee tilaus uudelle asiakkaalle, tulkki voi pyytää Vatu-keskusta järjestämään perehtymismahdollisuuden asiakkaan kommunikaatioon. Perehdytyksessä tulkki tapaa asiakkaan niin, että paikalla on joku perehdyttämässä häntä asiakkaan kommunikointitapoihin. Perehdyttäjä voi olla läheinen, henkilökunnan jäsen tai toinen, asiakkaalle jo tuttu tulkki. Osa asiakkaista pystyy itse perehdyttämään uuden tulkin.

Jos joko asiakkaalle tai tulkille jää tunne, että perehdytystä pitäisi vielä jatkaa, voi perehdytysker-toja pyytää lisää.

Kuva: Papunet.net, KUVAKO,
Sergio Palao/ARASAAC, muokattu versio

Lähteet ja lisätietoa:

Opastus tulkkauspalvelun käyttöön:

Kela 2026. Opastusta vammaisten tulkkauspalvelun käyttöön.
Verkkosivu.

Asiakkaan kommunikaatioon perehtyminen:

Kela 2024. Palvelukuvaus, vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu,
sopimuskausi 2025-2026. Luku 13, s. 107.

Lähteisiin viitattu 6.4.2026

KELAN VAMMAISTEN TULKKAUSPALVELU: TULKKILISTA JA LISTATULKIT

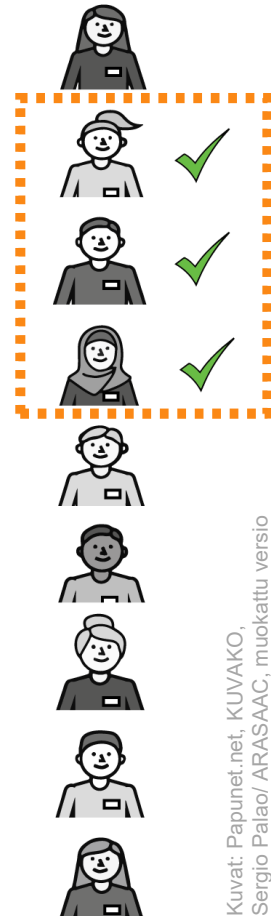
Kelan tulkkauspalvelun asiakkaana sinulla on mahdollisuus ottaa käyttöön tulkkilista.

Sinulle sopivat ja mieleiset tulkit voidaan liittää Kelan vammaisten tulkkauspalvelukeskuksessa (Vatu-keskuksessa) henkilökohtaiselle tulkkilistallesi. Sinun tulkkaustilaukseesi pyritään välittämään listallasi oleville tulkeille. Jos listatulkkia ei ole saatavilla, voidaan tilaukseen välittää listan ulkopuolinen tulkki.

Voit myös kieltää Vatu-keskusta välittämästä listan ulkopuolisia tulkkeja tilauksiisi. Silloin sinulla on niin kutsuttu suljettu tulkkilista. Se varmistaa, että sinulla on aina sinun kommunikointikeinosi ja -tapasi tunteva tulkki paikalla. Suljettuun tulkkilistaan liittyy riski, että tilauksiin ei aina löydy tulkkia.

Voit myös nimetä tulkeille tiettyjä tehtäviä. Voit esimerkiksi käyttää terveydenhoidon tilanteissa tiettyjä tulkkeja, ja harrastustilanteissa toisia. Nämä tehtävät ohjaavat Vatu-keskusta välitystyössä.

Tulkkeja voi lisätä ja poistaa tulkkilistalta vapaasti. Voit ilmoittaa Vatu-keskukseen tulkin nimen, jonka haluat lisätä listalle. Vatu-keskus kysyy tulkilta, onko hän käytettävissä listallesi. Jos haluat poistaa tulkin listalta, ilmoita siitä Vatu-keskukseen. Sinun ei tarvitse perustella poistoa, eikä tulkkille ilmoiteta poistamisesta erikseen.

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO,
Sergio Palao/ ARASAAC, muokattu versio

Lähde ja lisätietoa:

Kela 2026. [Tulkkilista](#). Verkkosivu.

Lähteeseen viitattu 6.4.2026.

KUKA JÄRJESTÄÄ PUHEVAMMAISEN HENKILÖN TULKKAUKSEN?

Jos viranomainen, esimerkiksi sairaala tai poliisi, kutsuu puhevammaisen henkilön tutkimuksiin tai tapaamiseen, niin lain mukaan viranomaisen pitää järjestää tulkkaus. Lääkäritutkimuksiin mentäessä sairaalan vastuulla on järjestää tulkkaus asiakkaalle. Tilatun tulkin pitää osata asiakkaan kommunikointimenetelmät ja -tavat. Tämä on erityisen tärkeää puhevammaisten henkilöiden kohdalla.

Tulkkauspalvelulain (2010) mukaan Kansaneläkelaitoksella (Kela) on vastuu järjestää vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu silloin, kun vastuu ei kuulu muille viranomaisille. Vuodesta 2010 Kela on kilpailuttanut vammaisten tulkkauspalvelua tuottavat yritykset säännöllisin väliajoin. Kelan vammaisten tulkkauspalvelukeskus (Vatu) välittää tulkkauksilaukset koko maan alueella. Tulkkauksi asiakas tekee itse (tai tulkin tukemana) tulkkauksilaukset Vatu-keskukseen. Asiakas voi myös valtuuttaa jonkun muun hoitamaan hänen tulkkauksilauksiaan.

Opiskelutulkkaus tarkoittaa tulkkauksia koulussa ja opinnoissa. Opiskelutulkkauksessa (optu) järjestämisvastuu jakautuu kuntien ja Kelan vammaisten tulkkauspalvelun välillä:

- Päivähoidossa ja perusopinnoissa tulkkauksen järjestäminen on kuntien vastuulla (katso tarkemmin seuraavan sivun taulukko)
- Jos perusopetuksen jälkeinen TELMA-valmennus on kunnan järjestämää, on myös tulkkauksen järjestämisvastuu kunnalla
- perusopintojen jälkeen opiskelutulkkauksen järjestää Kelan vammaisten tulkkauspalvelu

Viranomaisella on vastuu tulkkauksen järjestämisestä viranomaisen aloitteesta tapahtuvissa tilanteissa, kun asianosainen ei vammaisuuden tai sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi.

Hallintolaki (434/2003) §26

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO, muokattu versio

"Viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla."

Perustuslaki (1999) §17

KUKA JÄRJESTÄÄ PUHEVAMMAISEN HENKILÖN TULKKAUKSEN?

Kelan vammaisten tulkkauspalvelu	Kunta	Viranomaistaho
- vapaa-aika ja harrastukset, sosiaalinen media - asiointi paikan päällä, etä- ja puhelinasiointi - yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja osallistuminen - juhlat ja tapahtumat, perhetapahtumat - retket, matkat, ulkomaanmatkat - tulkkaus perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tapahtumissa: - aamu- ja iltapäivätoiminnassa - erikoistilanteet päiväkodissa, esi- tai perusopetuksessa - retket ja juhlat	- tulkkaus päiväkodissa - tulkkaus esiopetuksessa - tulkkaus perusopetuksessa - tulkkaus perusopintojen jälkeisessä kunnan järjestämässä TUVA-koulutuksessa.	- sairaanhoito - sosiaalitoimen tapaamiset - poliisi ja oikeuslaitos (oikeustulkkaukset)

Viranomainen järjestää tulkkauksen silloin, kun viranomainen on kutsunut sinut johonkin tilanteeseen, esimerkiksi sairaalaan tutkimuksiin tai poliisin luokultavaksi.

Jos menet tilaamallesi lääkäriajalle tai poliisilaitokselle uusimaan passiasi, se on asiointia, ja silloin tulkkauksen järjestää Kelan vammaisten tulkkauspalvelu.

Lähteet ja lisätietoa:

Hallintolaki (2003)

Perustuslaki (1999)

Tulkkauspalvelulaki (2010)

Costiander, Maarit & Lybeck, Pauliina (2021). Puheterapian ja tulkkauksen yhteistyön mahdollisuudet puhevammaisille lapsille - Tutkimus puheterapeuttien tiedoista ja perheiden kokemuksista tulkkauspalvelun aloittamisesta. Sivut 16-20. YAMK-opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Kela 2026. Muu kuin Kelan järjestämä tulkkaukset. Verkkosivu.

Lähteisiin viitattu 6.4.2026.

OPISKELUTULKKAUS (OPTU)

Opiskelutulkkaus on puhevammaisen koululaisen ja opiskelijan oikeus kaikissa opetus- ja opiskelutilanteissa. Tulkkaus mahdollistaa opiskelijan tasavertaisen osallistumisen!

Tulkki on asiakkaan ääni ja kommunikoinnin apuväline. Tulkki tukee opiskelussa opiskelijan kommunikointia ja ymmärtämistä. Puhetulkki on koulutettu ammattilainen, joka on perehtynyt opiskelijan kommunikaatioon.

Tulkki tulkkaa:

- opiskelijan viestimät asiat lähiympäristölle
- tarvittaessa opettajan, ohjaajan, muiden oppilaiden ja henkilöiden viestimät asiat opiskelijalle

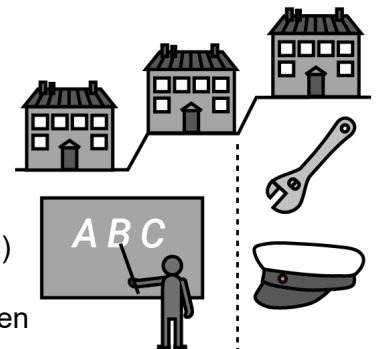
Tulkkaminen tapahtuu opiskelijan käyttämien kommunikaatiokeinojen avulla. Tarvittaessa tulkki varaa aikaa opiskelijan puheenvuorolle.

Opiskelutulkkauksen järjestäminen perusopetuksessa on opiskelijan kotikunnan vastuulla. Opiskelutulkkausta haetaan kunnan vammaispalveluista.

Opiskelutulkkauksen perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa järjestää Kelan vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu.

- lukio, ammattioppilaitos, ammattikorkeakoulu tai yliopisto
 - opinnot, jotka edistävät ammatilliseen opiskeluun pääsemistä tai työllistymistä
 - opinnot, jotka tukevat työelämässä pysymistä tai etenemistä
 - tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA-koulutus) lukioon tai ammattioppilaitokseen.
- (Jos TUVA-koulutus on kunnan järjestämä, niin opiskelutulkkauksen järjestäminen kuuluu kunnalle.)

Opiskelutulkkausta ei ole mahdollista saada:

- kansalaisopiston ja työväenopiston kursseille
- autokoulukursseille
- oppisopimuskoulukseen

Näihin opintoihin tulee käyttää opiskelijan henkilökohtaisia tulkkautunteja.

Opiskelutulkkaus on käyttäjälleen maksutonta, eikä se vähennä henkilökohtaisia, Kelan vammaisten tulkkauspalvelun myöntämiä tulkkautunteja.

Opiskelutulkkausta myönnetään niin paljon kuin opinnoissa tarvitaan!

Lähteet ja lisätietoa:

Kela 2026. Opiskelutulkkaus. Verkkosivu. Viitattu 28.3.2026.

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO, muokattu versio

OPISKELUTULKKAUS – MISSÄ?

- oppitunneilla, luokkahuoneessa ja työsaleissa
- retkillä, tutustumiskäynneillä ja opintomatoilla
- opintoihin kuuluvissa työharjoitteluissa
- opintoihin liittyvissä kokouksissa ja arviointikeskusteluissa
- lisää: <https://www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelu-opiskelutulkkaus>

HUOM! Itsenäinen opiskelu on rajattu Kelan järjestämän opiskelutulkkauksen ulkopuolelle. Siihen opiskelijan tulee käyttää henkilökohtaisia tulkkaustuntejaan.

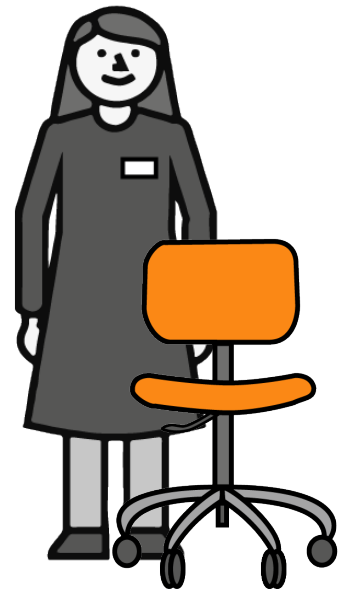
OPISKELUTULKKAUS – MITEN?

- Opiskelijan oman viestimisen selventäminen/ ääneen sanominen
 - Tulkki tulkaa **minä**-muodossa
- Viestin muokaus opiskelijalle ymmärrettävämpään muotoon
- Kommunikoinnin apuvälineen käytössä avustaminen
- Tarvittaessa:
 - kirjoittaminen opiskelijan sanelun mukaan
 - opiskelijan tulkaaminen puhelimessa
- Tulkkauspalveluun kuuluu pienimuotoinen kommunikaatiomateriaalin valmistus tai päivitys opetustilanteiden tulkkausta varten

OPISKELUTULKKAUS KÄYTÄNNÖSSÄ

- puhevammaisten tulkkauksessa paikalla yleensä on yksi tulkki kerrallaan
- opiskelijan tulkkeina toimii yleensä useampi tulkki, ”tulkkirinki”
 - yksi tulkeista toimii vastuutulkkinä, jolle tiedotetaan aikatauluista, tapahtumista ja muutoksista
- tulkki ei ole tilanteessa osallinen tai osallistuva henkilö – puhu AINA opiskelijalle, älä tulkille!
- tulkki tulkaa opettajan opetusta ja opiskelijan viestejä
- tulkki ei opeta, ei ole koulunkäynninavustaja, ei korjaa opiskelijan vastausta
- tulkki ei ohjaa, hillitse, rajoita eikä valvo
- tulkki ei toimi avustajana, ei syötä eikä juota, ei kuljeta opiskelijaa eikä hänen tavaroitaan
- tulkki ei ole opiskelijan kaveri eikä seuralainen
- tulkki on opiskelijakohtainen ja on paikalla kyseisen opiskelijan kommunikaatiota varten
- tulkki ei opeta kommunikaatiomenetelmiä (erilaisten kommunikaatiomenetelmien opetuksesta vastaavat hyvinvointialueet)

Käytännössä opetustiloissa tulkille tarvitaan tuoli. Lisäksi tulisi ratkaista tulkkien lounaseväiden säilytys ja lounastauon paikka, ulkovaatteiden säilytys ja tarvittaessa auton parkkipaikka.

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO:
Sari Kivimäki/ SPT ry

KUINKA OPISELUTULKKAUSTA HAETAAN?

Opiskelijalla täytyy olla oikeus Kelan tulkkauspalveluun!

Opiskelutulkkausta haetaan täyttämällä Kelan hakemuslomake

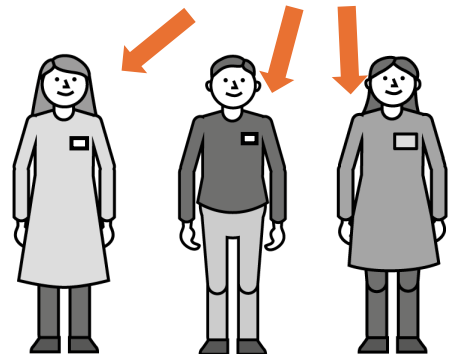
TU 2 Vammaisen henkilön opiskelutulkkauk

- Täytä hakemus joko sähköisesti OmaKelan kautta, tai lähetä hakemuslomake liitteineen Kelaan:
Kela, PL 10, 00056 Kela
- Hakemukseen liitetään mukaan oppilaitoksesta tullut dokumentti koulutukseen hyväksymisestä. Kopio dokumentista riittää!

KUN OPISELUTULKKAUSPÄÄTÖS TULEE:

- Tilaa opiskelutulkkauk heti Kelan Vammaisten tulkkauspalvelukeskuksesta (Vatu-keskus)!
- Kerro opiskelutulkkauksilauksessa:
 - nimi ja asiakasnumero/ syntymäaika
 - oppilaitoksen osoite ja paikkakunta
 - mitä tutkintoa tai opintoja aletaan suorittaa
 - kauanko opinnot kestävät kokonaisuudessaan
 - milloin lukuvuosi alkaa ja päättyy
 - arvio päivittäisistä opiskeluajoista tai alustava lukujärjestys
 - muut opiskeluun liittyvät lisätiedot (esim. kieli, jolla opetus tapahtuu)
 - käytetäänkö opinnoissa lähitulkkausta, etätulkkausta vai molempia.
- Vatu-keskus välittää opiskelutulkin/-tulkit lukuvuodeksi kerrallaan
- Opiskelutulkkauksen tilaus kannattaa tehdä heti kun opiskelupaikka on varmistunut.
- Vatu-keskus ehdottaa sopivaa tulkkia tai tulkkeja. Jos opiskelija hyväksyy tulkin/tulkit, hänet/heidät kiinnitetään opiskelutulkkaukseen.
- Opiskelijan alun lähestyessä aikataulutiedot kannattaa lähettää tulkille mahdollisimman pian. Muutoksista pitää kertoa heti!

Kuvat: Papunetin kuvapankki, papunet.net, KUVAKO, Sergio Palao/ARASAAC, kuvia on muokattu alkuperäisestä.
<https://www.kela.fi/logot>

Lähteet ja lisätietoa:
Kela 2026. Opiskelutulkkauk.
Verkkosivu. Viitattu 28.3.2026.

KOMMUNIKAATIO-OHJAUKSEN HAKEMINEN

Kommunikaatio-ohjaus myönnetään vammais-
palvelulain mukaisesti valmennuksena ja sitä hae-
taan oman hyvinvointialueen vammaispalvelusta.

Hakemuksen liitteeksi tarvitaan suositus asiakkaan
kuntoutuksesta tai hoidosta vastaavalta taholta
(puheterapeutti, lääkäri tai muu sosiaali- ja
terveydenhuollon asiantuntija). Suosituksessa
kuvaillaan henkilön käytössä oleva kommunikointi-
keino, sekä millaista ohjausta lähi-ihmiset tarvitsevat
ja minkä verran. Suosituksessa määritellään
alustavat tavoitteet, joita tarkennetaan ohjauksen
alkaessa.

Uuden vammaispalvelulain (2025) mukaan kommu-
nikaatio-ohjauksesta puhutaan valmennuksena,
joten älä hämäänny, jos lomaketta ei löydy hyvin-
vointialueen sivuilta hakusanalla ”kommunikaatio-
ohjaus”.

Hakemuksen voi täyttää sähköisenä tai paperi-
lomakkeella. Joidenkin hyvinvointialueiden
verkkosivuilta löytyy hakemus, jonka voi tulostaa tai
täyttää sähköisesti. Kysy oman hyvinvointialueesi
vammaispalvelusta, mistä löydät hakemuksen.
Apua hakemuksen täyttämiseen voit pyytää
vammaispalveluista tai omalta puheterapeutilta.

Kommunikaatio-ohjausta haetaan seuraavasti:

- Täytä hakemus kommunikaatio-ohjauksesta/
valmennuksesta.
- Liitä hakemukseen suositus.
- Lähetä hakemus oman hyvinvointialueen
vammaispalveluun kirjeenä tai sähköisesti.

Myönteisen päätöksen tullessa hyvinvointialue etsii
sopivan kommunikaatio-ohjaajan, joka on perhee-
seen yhteydessä. Jos perheellä on etukäteen tie-
dossa sopiva kommunikaatio-ohjaaja, toiveen voi
esittää hakemuksessa.

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO;
Sergio Palao/ARASAAC,
muokattu versio.

Lähteet ja lisätietoa:

Papunet. 2025. [Kommunikaatio-ohjaus](#).
Verkkosivu. Kehitysvammaliitto.
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2025.
[Kommunikaatio-opetus ja -ohjaus](#).
Vammaispalvelujen käsikirja. Verkkoaineisto.
[Vammaispalvelulaki](#) 675/2023.
Lähteisiin viitattu 27.3.2026.

KOMMUNIKAATIO-OHJAUKSEEN/ VALMENNUKSEEN LIITTYVIÄ LINKKEJÄ

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

<https://www.luvn.fi/palvelut/kommunikaatio-opetus-vammaisille-lapsille-ja-nuorille>

Helsingin kaupunki (Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala)

<https://www.hel.fi/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/vammaispalvelut/neuvonta-ja-ohjaus/vammaispalveluiden-hakeminen>

<https://www.hel.fi/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/vammaispalvelut/neuvonta-ja-ohjaus/vammaispalveluiden-lomakkeet>

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

<https://vakehyva.fi/fi/palveluhakemisto/palvelu/vammaisen-henkilon-valmennus#tab-introduction>

Pirkanmaan hyvinvointialue

<https://www.pirha.fi/palvelut/vammaispalvelut/vammaisten-neuvonta-ja-ohjaus>

Varsinais-Suomen hyvinvointialue

<https://www.varha.fi/fi/palveluhakemisto/valmennus>

Keski-Suomen hyvinvointialue

<https://www.hyvaks.fi/palvelumme/valmennus-vammaispalvelut>

Lapin hyvinvointialue

<https://lapha.fi/valmennus-vammaisille-henkiloille>

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

<https://pohde.fi/palvelumme/vammaisille/#Tietoa%20vammaispalveluista>

Kainuun hyvinvointialue

<https://hyvinvointialue.kainuu.fi/palvelutarjonta/valmennus>

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

<https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/vammaispalvelut/arkea-tukevat-palvelut-vammaisille/vammaisen-henkilon-valmennus/>

Pohjois-Savon hyvinvointialue

<https://pshyvinvointialue.fi/vammaispalvelujen-osaamiskeskuksen-palvelut>

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

<https://www.siunsote.fi/palvelu/valmennus/>

Etelä-Savon hyvinvointialue

<https://etelasavonha.fi/palvelut/sosiaalipalvelut/vammaispalvelut/valmennus/>

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

<https://www.hyvaep.fi/palvelu/vammaispalvelulain-uudistus/>

Kuva: Papunet.net,
Ideogrammi/ Sari Kivimäki.

KOMMUNIKAATIO-OHJAUS

Kommunikaatio-ohjauksessa harjoitellaan tukiviittomien, erilaisten kuvamateriaalien tai kommunikoinnin apuvälineiden, kuten kommunikointikansion tai puhelaitteen käyttöä.

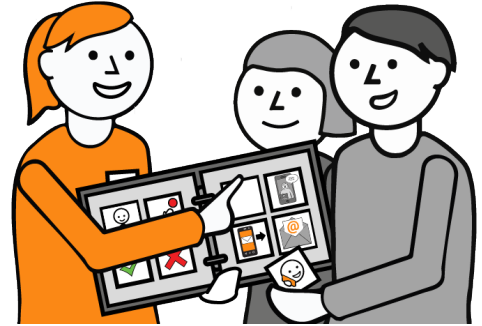
Ohjauksessa harjoitellaan olemassa olevan kommunikointimateriaalin yksilöllistämistä eli muokkaamista käyttäjän tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Puhelaitte-ohjauksissa harjoitellaan myös varmuuskopion tallentaminen laitteen sisällöstä.

Kommunikaatio-ohjaaja voi myös valmistaa perheelle tai lähiympäristöön kuvitettua materiaalia kommunikoinnin ja toiminnanohjauksen tueksi.

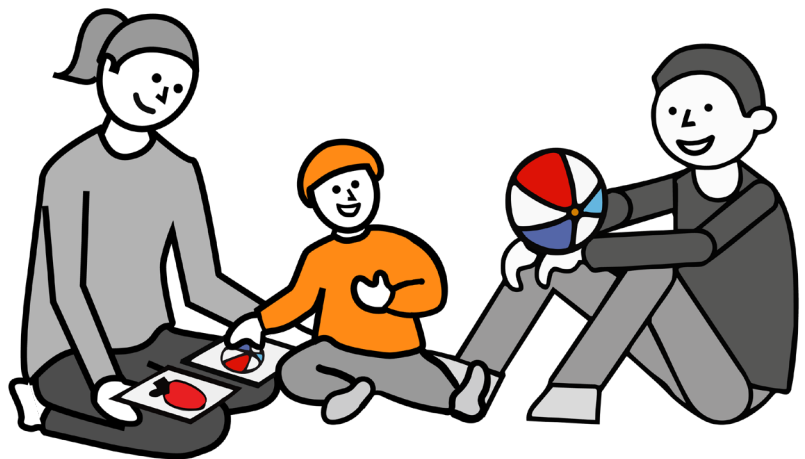
Kommunikaatio-ohjauksen tavoitteena on, että puhevammaisella henkilöllä ja hänen lähi-ihmisillään on yhteinen kommunikointikeino. Käytännössä se tarkoittaa, että lähi-ihmisille opetetaan kuvien tai tukiviittomien käyttöä, jotta he harjaantuvat käyttämään niitä ja ymmärtävät puhevammaisen läheisen viestejä.

Lähi-ihmisiä voi olla esimerkiksi perhe, sukulaiset, henkilökohtainen avustaja, päiväkodin, koulun, työpaikan, työ- ja päivätoiminnan tai asumispalvelun henkilökunta.

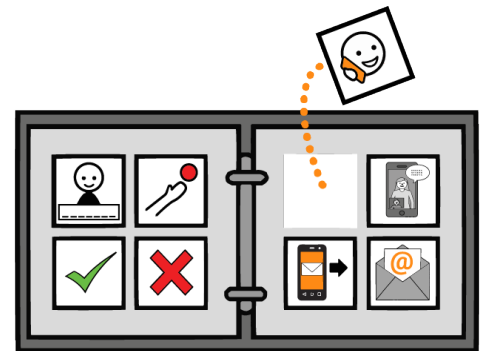
Kommunikaatio-ohjausta voi hakea kaikenikäisille henkilöille.

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO;
Sergia Palao/ ARASAAC,
Mahdollisuus lapselle ry,
muokattu versio

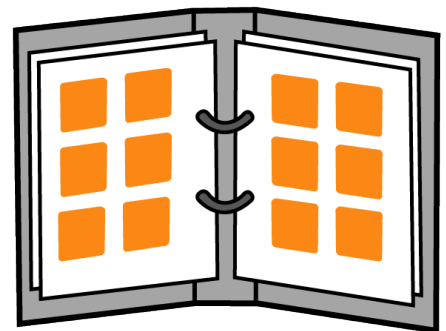
Kommunikaatio-ohjausta voidaan hakea sen jälkeen, kun henkilölle on määritelty sopiva kommunikointikeino tai kommunikoinnin apuväline. Ohjausta voi hakea, jos kommunikoinnissa tai kommunikointikeinossa tapahtuu muutos. Tällaisia muutoksia voivat olla uusi kommunikointiväline, tai kommunikoinnissa tapahtunut muutos, esimerkiksi sen vaikeutuminen entisestään. Lisäksi ohjausta voi hakea, kun elämässä tulee muutoksia, kuten päiväkodin vaihto, perheen muutto ja esimerkiksi nivelvaiheet, joissa henkilön ympäristö ja lähi-ihmiset vaihtuvat.

Irtokuvakansio

Kommunikaatio-ohjaus ei korvaa puheterapiaa eikä puheterapeutin antamaan ohjausta tai kommunikoinnin apuvälinearviota. Ohjausta voidaan kuitenkin toteuttaa puheterapian kanssa samanaikaisesti.

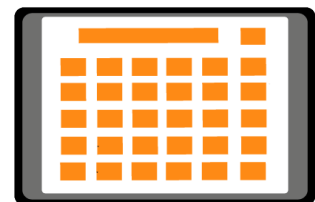
Kommunikaatio-ohjaaja keskustelee asiakkaan puheterapeutin tai muun kuntoutuksesta vastaavan tahon kanssa ohjauksen alussa. Keskustelu ei vähennä ohjaukseen myönnettyjä tunteja vaan sisältyy palveluun.

Kommunikointikansio

Tarkemmat tavoitteet sovitaan perheen, puheterapeutin ja lähiympäristön kanssa. Tavoitteina voi olla esimerkiksi kommunikoinnin apuvälineen käyttö arjen eri tilanteissa, tai että perhe oppii muokkamaan kommunikointitauluston sisältöä.

Kommunikaatio-ohjausta toteutetaan perheiden kotona tai päiväkodissa, koulussa tai muussa toimintaympäristössä. Tarvittaessa ohjausta voidaan toteuttaa myös etänä.

Puhe-/ kommunikointilaite

Kuvat: Papunet.net, KUVAKO;
Sergia Palao/ ARASAAC,
muokattu versio.

Lähteet ja lisätietoa:

Papunet. 2025. Kommunikaatio-ohjaus. Verkkosivu.

Kehitysvammaliitto.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2025. Kommunikaatio-opetus ja -ohjaus. Vammaispalvelujen käsikirja. Verkkoaineisto.

Lähteisiin viitattu 27.3.2026.